

aust over fjorden og kjende straks mennene; det var Torhallasønene. Halldor og brønne hans la imot dei med ein gong, men det vart ikkje nokon motstand, for Olavssønene sprang straks ut på skipet til dei, og Stein og broren vart tekne og hogne ned og kasta over bord. Olavssønene vende attende, og hadde stor ære av ferda si.

50. Olav fór til møtes med liket til Kjartan. Han sende menn sør til Borg for å fortelje Torstein Egilsson kva som hadde hendt, og seie at han ville ha hjelp av han til etter-målet. Dersom storfolk slo seg saman med Osvivssønene mot dei, ville han ha heile saka under seg, sa han. Det same bodet sende han nord i Vididal til Gudmund, verson sin, og til Asgeirssønene, og han sa frå at drapet på Kjartan hadde han lyst på alle dei som hadde vore med på overfallet, så nær som Ospak Osvivsson, for han var alt då fredlaus for brot mot ei kvinne som heitte Aldis, dotter til Holmgongestallar hjå kong Harald Sigurdsson og gift med Jorunn Torbergsdotter; son deira var Jon, far til Erlend Himalde, far til erkebiskep Øystein.

Olav hadde lyst drapsaka til Torsnesinget. Han let flytte heim liket til Kjartan og fjelda over det, for endå var det ikkje bygd noka kyrkje i Dalir.

Då Olav spurde at Torstein hadde sett i gang med ein gong og samla mykje folk og at viddølane hadde gjort det same, då let han òg samle saman folk frå heile Dalir, og det vart ein stor flokk. Sidan sende Olav alt dette folket til Laugar og sa: «Det er min vilje at de skal verje Bolle, om han treng det, like trutt som de følgjer meg, for eg tenkjer helst at utanbygdsfolket, som snart kjøn oss til hjelp, tykkjer dei har sitt å gjere opp med han, dei med.»

Då dette såleis var fastsett, kom Torstein med sin flokk og sameleis viddølane, og dei var ville etter strid. Hall Gudmundsson og Kalv Asgeirsson eggja mest til at dei skulle gå mot Bolle og leite etter Osvivssønene til dei fann dei, og sa

at dei kunne ikkje ha kome nokon stad ut or heradet. Men då Olav talde sterkt irå dette, vart det bore fram forlissbod. Det var lett å få Bolle med på det, for han bad Olav rå ðleine for hans del. Osviv såg seg inga råd til å mæle imot, for det kom ikkje noka mannehjelp til han frå Snorre.

Det vart då sett forlissmøte i Ljårskogar, og heile saka vart lagd under Olav utan vilkår. Drapet på Kjartan skulle bøstast med gods og utlegd slik som Olav ville det. Demmed var forlissmøtet shutt. Bolle kom ikkje til dette møtet, og Olav rådde ðleine; skilsdommen skulle bli kunnngjord på Torsnesinget.

No reid myrarnemene og vididølane til Hjarðarholt. Torstein Kuggesson baud seg til å fostre Asgeir, son til Kjartan, til trøyst for Revna, og ho fór nord saman med brønne sine. Ho var hardt tyngd av sorga, men førte seg høvisk og var vennleg mot alle ho tala med. Revna tok ingen mann etter Kjartan. Ho levde ikkje lenge etter at ho kom der nord, og folk seier at hjarta hennar brast av sorg.

Hemnen for Kjartan

51. Liket til Kjartan stod oppe ei veke på Hjarðarholt. Torstein Egilsson hadde late byggje ei kyrkje på Borg; han flytta liket til Kjartan heim med seg, og Kjartan vart gravlagd på Borg. Kyrkja var då nyvigd og stod i vigsleskrud.

Så leid det fram til tida for Torsnesinget. Saka mot Osvivssønene vart då teken opp, og alle vart dømde fredlause. Det vart gjeve pengar for at det skulle vere lovleg å hjelpe dei med skyss, men dei skulle ikkje ha lov til å kome ut att til Island medan nokon av Olavssønene eller Asgeir Kjartansson var i live. Gudlaug, systerson til Osviv, skulle

liggje ubørt for bakhald og overfall på Kjartan, og Torolv skulle inga bot ha for den skaden han hadde fått.

Mot Bolle ville ikkje Olav reise sak, og bad at han skulle løyse seg ut med gods. Dette likte Halldor og Steintor og alle Olavssønene særst ille, og dei sa det ville falle dei tungt om Bolle skulle sitje i same heradet som dei. Men Olav sa dei laut finne seg i det medan han var på føtene.

Det stod eit skip oppe i Bjarnarhamn, som Audun Festar-garn åtte. Han var på tinget og sa: «Det er det gode med det, at desse mennene vil ikkje bli mindre fredlause i Noreg, om vennene til Kjartan lever.»

Då sa Osviv: «Ikkje skal du, din bandhund, bli sannspådd, for sønene mine skal få mykje ære av hovdingar, men du, Festar-garn, skal fare troll i vald i sommar.» Audun Festar-garn fór frå Island den sommaren, og skipet hans braust ned ved Færøyane. Kvart mannsbarn på skipet strauk med der, og folk tykte spådommen til Osviv langt på veg hadde slått til.

Osvivssønene fór frå Island same sommaren, og ingen av dei kom att sidan. Ettermålet enda, og folk tykte at Olav hadde vakse på det, med di han fór fram med det harde mot Osvivssønene som mest hadde fortent det, men sparte Bolle på grunn av frendskaper. Olav takka alle som hadde ytt han mannehjelp. Bolle kjøpte land i Tunga etter råd frå Olav.

Det er fortalt at Olav levde tre vintar etter at Kjartan var drepen. Då han var borte, skifte sønene arven etter han, og Halldor tok bustad på Hjarðarholt. Torgjerd, mor deira, var med Halldor. Ho var mykje hatig på Bolle og tykte han hadde gjewe ei sår fosterløn.

52. Gudrum og Bolle sette bu saman om våren i Sælingsdalstunga, og det vart ein røseleg gard. Dei fekk ein son, som vart gjeven namnet Torleik. Han vart snart ein rask og einneleg gut. Halldor Olavsson budde på Hjarðarholt, som før er skrivne,

og han var den fremste av brørne. Den våren Kjartan vart drepen, sette Torgjerd Egilsdotter ein gut ho var i slekt med, i kost hjå Torkjell på Havratindar. Guten gjette fe der om sommaren. Han sørgde mykje over Kjartan, han som andre. Men han måtte aldri nemne Kjartan medan Torkjell var til stades, for Torkjell tala jamt ille om han og sa at han hadde vore både bleik og huglaus, og han hermed ofte korleis han hadde skapt seg då han vart sår. Guten vart ille ved for dette og fór til Hjarðarholt og fortalde Halldor og Torgjerd det og bad om at han måtte få vere der. Torgjerd bad han vere der han var til vinteren kom, men guten sa at han orka det ikkje lenger, — «og du ville ikkje be meg om dette, dersom du visste kor ilt det er for meg.» Torgjerd tykte synd på guten då han klagde seg så sårt, og sa at ho skulle sjølv ta han i kosten.

Halldor seier: «Bry deg ikkje om denne guten; det er ikkje noko å feste seg ved, det han seier.»

Då svarar Torgjerd: «Det er det same med guten,» sa ho, «men Torkjell har i alle fall fare ille åt, for han visste at Laugar-mennene låg på lur etter Kjartan, men ville ikkje fortelje han det og gjorde seg skjemt og gaman av striden mellom dei, og sidan har han lagt til mangt eit uvennleg ord. Det kan bli lenge å vente før de brørne søkjer hernn der det er overmakt, når de ikkje får gjewe eit vesalmenne som denne Torkjell løn for det han har gjort.» Halldor svarte lite på dette, men bad Torgjerd rå for kvar guten skulle vere.

Få dagar seinare reid Halldor heimannfrå saman med nokre mann. Han fór til Havratindar og kringsette huset for Torkjell. Torkjell vart leidd ut og drepen, og han bar seg som ein stakkar då han miste livet. Halldor let ingen rane noko, men fór heim då dette var gjort. Torgjerd let vel over verket og tykte denne minninga var betre ein inga.

Denne sommaren var det roleg å kalle, men det var uvennskap mellom Bolle og Olavssønene. Brørne var kvasse mot

Bolle, og han gav etter for frendane i alt som ikkje var han til æremink; han var elles strid nok på det. Bolle hadde mykje folk hjå seg og levde stormannsleg, for det skorta han ikkje på gods.

Steintor Olavsson budde på Donustad i Laksárdal; han vart gift med Turid Asgeirsdatter, som tillegare hadde vore gift med Torkjell Kugge; deira son var Steintor, som vart kalla Groslappe.

53. Vinteren etter at Olav Hoskuldsson var død, då det leid mot vår, sende Torgjerd Egilsdatter bod til Steintor, son sin, om at han skulle kome til henne. Då dei møttest, sa ho frå om at ho ville fare vest til Saurbø for å vitje Aud, venninna si. Ho sa til Halldor at han skulle fare med, og dei vart fem saman. Halldor følgde mor si. Dei fór no til dess dei kom utfor garden i Sælingsdalstunga.

Då snudde Torgjerd hesten opp mot garden og spurde: «Kva heiter denne garden?»

Halldor svara: «Det spør du ikkje om av di du ikkje veit det før, mor. Denne garden heiter Tunga.»

«Kven bur her?» seier ho.

Han svarar: «Det veit du, mor.»

Torgjerd sukkar og seier: «Visst veit eg at her bur Bolle, brorbanen dykkar, men merkeleg ulike er de dei gjæve frendane dykkar, dersom de ikkje vil henne ein slik bror som Kjartan var. Ikkje ville Egel, morfar dykkar, ha fare så, og ilt er det å eige dådlause søner. Eg trur sanneleg de var betre falne til å vere døtrene til far dykkar og bli bortgifte. Her kan vi sanne, Halldor, det som sagt er, at det er ein stakkar i kvar ætt, og for meg synest det klårt at det var største vanlagnaden til Olav at han hadde så lite hell med sønene sine. Eg rettar dette til deg, Halldor, for di du er den fremste av dykk brørne. No vil vi snu att; dette var æren-det mitt hit, å minne dykk på dette, om de ikkje minst det før.»

Halldor svara då: «Ikkje skal vi skulde på deg, mor, om

dette går oss av minne.» Han sa ikkje mykje, men vreiden mot Bolle voks i han.

No leid denne vinteren, og sommaren kom og det leid fram til tingtid. Halldor lyste ut at han og brørne ville ri til tings, og dei reid med ein stor flokk og tjelda den bua Olav hadde årt. Tinget var stilt, og det er ikkje noko å fortelje. Nordafra var vididlane kome til tinget, sønene til Gudmund Solmundsson. Barde Gudmundsson var då atten vintar gammal, og han var ein stor og sterk mann.

Olavssønene bad Barde, frenden sin, heim med seg, og talde han til med mange ord. Hall Gudmundsson var ikkje her i landet på den tida. Barde tok vel imot innbedinga, for det var stor kjærleik mellom frendane. Han rid no med Olavssønene vestover frå tinget, og dei kjem heim til Hjar-darholt. Der var Barde den tid som var att av sommaren.

54. No sa Halldor til Barde på tomannsband at han og brørne hans var meinte på å fare mot Bolle; dei ville ikkje lenger tole lastorda frå mor si, sa han, — «og eg vil ikkje دلje for det, Barde frende, at det låg mykje under då vi bad deg heim, at vi ville ha hjelp og følgje av deg til dette.»

Barde svara: «Polk vil seie det er ille å bryte forliket med frendane sine, og dessutan tykkjer eg ikkje Bolle er lett å ta på; han har mange mann omkring seg og er sjølv den djervaste stridsmann. Det skortar heller ikkje på kloke råd der Gudrun og Osviv er. Alt dette gjer at eg tykkjer det er vanskeleg å vinne fram med dette.»

Halldor sa: «Anna treng vi meir enn å sjå at dette er vanskeleg, og eg har ikkje orda fram på om det før det er avgjort at vi skal søkje hernn på Bolle. Eg ventar det, frende, at du ikkje dreg deg unna denne ferda med oss.»

Barde svara: «Eg veit at du vil tykkje det er urimeleg av meg om eg vil unna dette, og det vil eg heller ikkje gjere, når eg ser at eg ikkje kan få talt dykk frå.»

«Då gjer du vel,» sa Halldor, «som von var.» Barde sa at dei måtte leggje råd opp om ferda. Halldor sa han hadde

spurt at Bolle hadde sendt mennene sine heimanfrå, nokre nord til Hrutafjorden til skips og nokre ut på strandå; — «det er òg sagt meg at Bolle er på stølen i Sælingsdal, og at det ikkje er fleire mann der enn dei huskarane som gjer høyr-onna. Det ser meg ikkje ut til at vi ein annan gong kan finne laglegare høve til eit møte med Bolle enn no.» Dette gjorde dei då avtale om, Halldor og Barde.

Ein mann heitte Torstein Svarte; han budde i Hundadal i Breidafjordsdalane og var ein klok og rik mann. Han hadde i lang tid vore venn med Olav Pá. Syster til Torstein heitte Solveig; ho var gift med ein mann som heitte Helge Hardbeinsson. Helge var stor og sterk og ein stor kjøpmann; han var då nyleg komen ut til Island og hadde tilhelde hjå Torstein, verbror sin.

Halldor sende bod til Torstein Svarte og Helge, mågen hans. Då dei kom til Hjarðarholt, fortalde Halldor dei kva han hadde tenkt og planlagt, og bad dei vere med på ferda.

Torstein let ikkje vel over dette, — «det er meir enn ille at de frendar skal halde på med å drepe kvarandre ned, og det er ikkje mange slike menn i dykkar ætt no som Bolle,» sa han. Men trass i at Torstein tala slik, nytta det ikkje noko. Halldor sende bod til Lambe, farbror sin, og då han kom, fortalde han kva han hadde tenkt å gjere. Lambe talde sterkt til at dette skulle bli sett i verk. Torgjerd husfrue eggja òg kvast til denne ferda og sa at ho ville aldri tykkje Kjartan var hemnd om ikkje Bolle vart teken.

Efter dette budde dei seg til ferda. Med på ferda var dei fire Olavssønene Halldor, Steintor, Helge og Hoskuld, den femte var Barde Gudmundsson, den sjette Lambe, den sjuande Torstein og den åttande Helge, mågen hans, og den niande An Rismage. Torgjerd ville òg vere med dei. Dei talde henne helst ifrå og sa at dette var ikkje kvinneferd. Ho sa at visst skulle ho fare, — «for eg veit sjølv best om dykk sønene mine at de treng til bryning.» Dei sa då at ho fekk gjere som ho ville.

55. Etter dette reid dei heimanfrå Hjarðarholt ni saman; Torgjerd var den tiande. Dei reid inn etter fjøra og kom til Ljarskogar tidleg på natta, men stogga ikkje før dei kom til Sælingsdal. Det var då byrja å lysne av dag. Det var tjukk skog i dalen på denne tida. Bolle var der på stølen, som Halldor hadde spurt. Sela stod nede ved elva, der det no heiter Bollatøfer. Ovanfor stølen og ned til Staklagli går det eit stort holt, og mellom lia og holtet er det ei stor eng som heiter Barmen; der var huskarane til Bolle i arbeid. Halldor og følgjesmennene hans reid til Øksnagro, over Rånarvollane og så ovanfor Hamareng, som er beint imot stølen. Dei visste at det var mykje folk på stølen og steig av hestane for å vente til folk gjekk frå sela på arbeid.

Gjeteren til Bolle fór tidleg opp i lia til buskpen, og han såg mennene i skogen og hestane som var bundne, og fekk misstanke om at det ikkje var fredelige folk som fór så løynleg fram. Han stemnde straks heim beinaste vegen til stølen og ville fortelje Bolle at det var kome folk.

Halldor var ein skarspynt mann, og han såg at det sprang einkvan ned lia mot stølen. Han sa til følgjesmennene sine at det måtte vere smalemannen til Bolle, — «og han har nok sett ferda vår. Vi skal no fare mot han, så han ikkje får bere bod til selet.» Dei gjorde som han sa føre. An Rismage vart den snøggaste av dei; han nådde guten og lyfte han opp og kørde han til jorda så ryggen brotna på han. Sidan reid dei til stølen.

Det var to sel, sovesel og bur. Bolle hadde vore tidleg på føtene om morgonen og sett arbeidet i gang, men hadde lagt seg til å sove att då huskarane gjekk ut. Dei var då to inne i selet, Bolle og Gudrun. Dei vakna av ståket då folk sprang av hestane, og dei høyrde det vart tala om kven som skulle gå først inn i selet mot Bolle.

Bolle kjende Halldor og fleire av følgjesmennene hans på målet. Han tala til Gudrun og bad henne gå ut or selet, og sa at dette møtet kunne berre gå slik av, at det ikkje ville vere

til gaman for henne. Gudrun sa at ho trudde ikkje anna ville hende der, enn at ho ville tole å sjå det, og at det skulle ikkje vere Bolle til mein om ho var han nær. Bolle sa at han ville rå for dette, og det vart til at Gudrun gjekk ut or selet. Ho gjekk ned for brekka til bekken som rann der, og tok til å vaske lereftet sitt.

Bolle var no aleine i selet. Han tok våpna sine, sette hjelmen på hovudet og heldt skjold føre seg og sverdet Fotbit i handa. Han hadde ikkje brynje.

Halldor og dei andre tala no om korleis dei skulle fare åt, for ingen var huga på å gå inn i selet.

Då sa An Rismage: «Det er menn med i denne ferda som er nærare skyld Kjartan enn eg; men her er nok ingen som minnest betre enn eg korleis det gjekk til då Kjartan miste livet. Det kom meg i hug den gongen eg vart heimgjort til Tunnga godt som daud og Kjartan var drepen, at eg ville vere glad for å gjere Bolle mein, om eg fekk høve til det. Eg skal gå først inn i selet.»

Då svara Torstein Svarte: «Du talar som ein mann, men likevel er det rådelegare å vere var enn å vere snar, og no lyt vi fare varleg, for Bolle vil nok ikkje stå still og vente når folk set på han. Endå om han har lite mannehjelp, så kan de vente dykk eit kvast vern, for Bolle er både sterk og stridsfær, og det sverdet han har, er eit våpen å lite på.»

Då gjekk An inn i selet hardt og snøgt og heldt skjoldet over hovudet på seg med smalsida fram. Bolle hogg til han med Fotbit og tok av skjoldsporden, og dermed kløyvde han An ned i herdane. Han fekk straks bane. Sidan gjekk Lambe inn; han hadde skjold føre seg og drege sverd i handa. I det same rykte Bolle Fotbit ut av såret, og skjoldet kom då til sides. Lambe stakk sverdet i låret på Bolle, og det vart eit stort sår. Bolle hogg til Lambe over aksla og sverdet skeina nedetter sida på han. Han vart straks ufør til strid, og handa vart aldri god att så lenge han levde. I same blenken gjekk Helge Hardeinsson inn og hadde eit spjut i handa med alne-

langt blad og jarnsege skaft. Men då Bolle ser det, kastar han sverdet, greip skjoldet med båe hender og gjekk fram mot Helge i selsdøra. Helge stakk til han med spjulet gjennom skjoldet og sjølve han. Bolle halla seg opp mot selsveggen. No storma dei inn i selet, Halldor og brørne hans. Torgjerd gjekk òg inn. Då sa Bolle: «No er det råd, brør, å gå nærare enn før.» Han trudde det ville bli stutt vern no, sa han. Torgjerd svara på dette og sa at dei trong ikkje tvile på å gå Bolle rausst inn på livet; ho bad dei gå mellom bulen og hovudet. Bolle stod då enno opp mot selsveggen og heldt kjortelen mot seg for at ikkje innvolane skulle renne ut. Då sprang Steintor Olavsson på Bolle og hogg til han på halsen ved herdane med ei stor øks, og hovudet gjekk straks av. Torgjerd ønskte han til lukke med verket, og sa at no ville Gudrun trenge ei tid til å greie ut Bolles raude hår.

Etter dette gjekk dei ut or selet. Gudrun gjekk då opp frå bekken og tala til dei. Ho spurde kva dei hadde å melde etter møtet mellom dei og Bolle. Dei sa kva som hadde hendt.

Gudrun gjekk kledd i ein nånkjortel med trøgt livstrykke av finvove ty og på hovudet eit stort toppskaut, og ho hadde knytt om seg eit blåsauma sjal med frynser i kantane. Helge Hardeinsson gjekk bortåt Gudrun og tok i kanten av sjalet og tørka blodet av spjuter, det same som han hadde stukke gjennom Bolle. Gudrun såg på han og smilte. Då sa Halldor: «Dette er illmannsleg og hjartelaus framferd.»

Helge bad han ikkje vere harn for dette, — «for eg trur det,» sa han, «at under denne skautsnippen bur banemannen min.» Sidan tok dei hestane sine og reid bort. Gudrun gjekk med dei på veggen og tala med dei ei stund. Så snudde ho attende.

56. Dei som hadde vore med Halldor på ferda, rødde om at Gudrun tok seg lite nær av drapet på Bolle, sidan ho gav seg med dei på veggen og tala med dei, som om dei ingenting skulle ha gjort henne imot.

Då svara Halldor: «Ikkje er det mi tru at Gudrun bryr

seg lite om drapet på Bolle. Eg trur at når ho følgde oss på vegen, var det for å få full greie på kven som hadde vore med på denne ferda. Det er ikkje for mykje sagt at Gudrun merkjer seg ut langt framom andre kvinner på alle vis, og det er å vente at drapet på Bolle går hardt innpå henne, for det er sant å seie at slike menn som Bolle er det størst saken etter, om òg vi frendar ikkje fekk lukke til å leve fredeleg i lag med han.»

Etter dette reid dei heim til Hjarðarholt.

Gudrun og Snorre gøde legg opp råd

Denne tidenda spurdest snart vidt ikring, og folk tykte det var ei storhending. Det var stor sorg over at Bolle var død. Gudrun sende straks menn til Snorre gøde, for Osiv og ho hadde ingen dei leit meir på enn Snorre. Snorre kvapp til ved bodet frå Gudrun og kom straks til Tunga med seksiti mann. Gudrun vart glad då han kom. Han baud seg til å søkje forlik, men Gudrun hadde lite hug til å ta imot gods på vegner av Torleik for drapet på Bolle. «Eg tykkjer du, Snorre, ville gje meg den beste hjelpa,» sa ho, «om du skifte bustad med meg; så eg slepp å sitje gard i gard med hjardhyllingane.»

På denne tida låg Snorre i store stridsmål med øyrbyggene. Han sa då til Gudrun at han ville gjere henne dette for vennskaps skuld, — «men no i vinter lyt du bu på Tunga likevel, Gudrun.» Snorre budde seg no til å fare heim att, og Gudrun gav han vørdelege gåver. Snorre rid no heim, og det var stilt å kalle denne vinteren.

Vinteren etter Bolle var drepen, fødde Gudrun eit barn; det var ein gut, og han fekk namnet Bolle. Han vart snart stor og emmeleg, og Gudrun heldt mykje av han.

No leid vinteren, og då våren kom, vart det kjøpet gjort som Gudrun og Snorre hadde tala om, at dei skulle bytte gardar. Snorre slo seg ned på Tunga og budde der så lenge han levde. Gudrun og Osiv fór til Helgafell og sette bu saman der og levde i stor velstand. Der voks sønene til Gudrun opp, Torleik og Bolle. Torleik var fire vintrar gammal då Bolle, far hans, vart drepen.

57. Ein mann heitte Torgils Hallason; han var nemnd etter mor si, for di ho levde lenger enn faren. Faren heitte Snorre og var son til Alv i Dalir. Halla, mor til Torgils, var dotter til Gjest Oddleivsson. Torgils budde i Hordadal på den garden som heiter Tunga. Han var ein stor og ven mann, men stor i ord, og folk tykte han var urimeleg å kome ut av det med. Det var ofte gråt mellom han og Snorre gøde; Snorre tykte han var innpåslien og kranglevoren.

Torgils gjorde seg mangt eit ærend ut i bygda og kom då ofte til Helgafell og baud seg til å hjelpe Gudrun med bruket. Ho tok berre vel imot det, men gjorde lite av det. Torgils bad heim Torleik, son hennar, og han var lenge på Tunga og lærte lov av Torgils, for lovkunning var han som få. På denne tida låg Torkjell Øyolvsson på ferder. Han var ein namngjeten og ættstor mann og god venn med Snorre gøde. Han var òg jamt i lag med Torstein Kuggesson, frenden sin, når han var her i landet.

Ein gong då Torkjell hadde eit skip ståande oppe i Vadil på Bardastrand, hende det seg i Borgarfjord at son til Eid frå Ås vart drepen av sønene til Helga frå Kropp. Den som gjorde drapet, heitte Grim, og bror hans heitte Njål; han drukna i Kvita litt etter. Grim vart dømd til skoggang for drapet, og låg ute i fjella medan han var utlag. Han var ein stor og sterk mann. Eid var mykje tilraskomen då dette hende, og hemmen mot Grim vart difor ikkje ført fram. Folk låg mykje etter Torkjell Øyolvsson med lastord for at han ikkje dreiv igjennom dette.

Våren etter då Torkjell hadde budd skipet sitt, fór han sør

om Breidafjorden og fekk seg hest der, reid av garde åleine og stogga ikkje før han kom til Eid, frenden sin, på As. Eid tok fegen imot han. Torkjell sa fram ærendet sitt, at han ville leite opp Grim, skoggangsmannen hans, og han spurde om Eid kjende til kvar han hadde bølet sitt. Eid svara: «Ikkje er eg huga på dette, for eg tykkjer dette er ei vågeleg ferd om du vil gje deg i kast med ein slik helheimskar som Grim. Men vil du fare, så ta med deg mange mann, så du er viss på å ha overmakt.»

«Det tykkjer eg det er lite ære med,» sa Torkjell, «å fare mangment mot éin, men eg ville gjerne at du let meg låne sverdet Skovnung, og då ventar eg at eg skal rå med ein einløyping, om han er aldri så mykje til kar.»

«Du lyt rå for dette,» seier Eid, «men det kjem ikkje uventa på meg om du eingong kjem til å trege på at du var så einvis. Men for di det ser ut til at du gjer dette for mi skuld, skal eg ikkje nekte deg det du ber om. Eg trur Skovnung kjem i gode hender når du ber det. Men sverdet har den natur at ikkje skal sol skine på hjaltet, og ikkje skal ein dra det medan kvinner er til stades. Dersom ein mann får sår av sverdet, kan det ikkje gro utan at nokon gnir det med den lækjesteinen som følgjer med.»

Torkjell sa at han ville akte vel på dette, og tok imot sverdet. Så bad han Eid vise seg leia dit Grim heldt til. Eid sa at han trudde helst han hadde bølet sitt nord på Tvidægtra ved Fiskevatna.

Torkjell reid då nord på heia i den lei Eid hadde vist han, og då han var komen langt inn på heia, såg han ein stor skåle nedmed vatnet og stemnde dit.

58. Torkjell kom no til skålen og såg ein mann som sat nedmed vatnet ved ein bekkens og drog fisk. Han hadde ein fell over hovudet. Torkjell steig av hesten og batt han ved skåleveggen, og gjekk så fram til vatnet der mannen sat. Grim såg skuggen av mannen i vatnet og sprang snøgt opp. Torkjell var då komen mest bortåt han og hogg til; hogget

råka armen ovanfor handleden, men det vart ikkje noko stort sår. Grim gauv straks på Torkjell og dei tok fangtrak på kvarandre, men det synte seg snart kven som var sterkast; Torkjell fall og Grim oppå han. Då spurde Grim kva dette var for ein mann. Torkjell sa at det kom han ikkje ved.

Grim sa: «No har det nok gått annleis enn du hadde tenkt deg, for no er livet ditt i mitt vald.»

Torkjell sa at han ville ikkje be seg fred, — «for eg har hatt ulukka med meg.»

Grim sa at han hadde skadeverk nok på seg, endå om han let dette gå ifrå seg; — «du er nok tiltenkt ein annan lagnad enn å døy for mi hand,» sa han, «og eg vil gje deg livet, så får du løne det som du vil.»

Dei stod no opp båe og gjekk heim til skålen. Torkjell såg at Grim møddest av blodtapet, tok då Skovnungssteinen og gneid handa til Grim, og batt steinen ved handa, og straks gjekk all svie og trote ut av såret. Dei var der om natta.

Om morgonen budde Torkjell seg til å fare derifrå og spurde om Grim ville vere med. Han sa at det ville han gjerne. Torkjell la straks vegen vestover og tok ikkje innom Eid; han stogga ikkje før han kom til Sætingsdalsunga. Snorre gode tok blidt og venleg imot han.

Torkjell sa han at det hadde gått ille med denne ferda, men Snorre svara at det hadde gått godt, — «det ser meg ut som Grim har lukka med seg, og eg vil at du sender han sommeleg ifrå deg. No skal det vere mitt råd, gode venn, at du sluttar med ferdene og gifter deg og set fast bu og blir hovding som du har ætt til.»

Torkjell svara: «Ofte har eg hatt gægn av Dykkar råd.» Og han spurde om Snorre hadde tenkt på kva for ei kvinne han skulle be om.

Snorre svara: «Du skal be om den kvinna som er det beste gifte, og det er Gudrun Osvirdotter.»

Torkjell sa det var sant at det var eit ærefullt giftnål, —

«men eg tykkjer det har mykje på seg at ho er så strid og storrådig. Ho vil venteleg ha henn for Bolle, husbonden sin, og det ser ut til at ho er i råd med Torgjis Hallason om det; kan hende ville ikkje han vere berre blid for dette. Men Gudrun tykkjer eg godt om.»

Snorre sa: «Eg skal love for at Torgjis ikkje skal bli deg til mein, og eg tykkjer det er god von om at det vil ligge annleis til med hennen for Bolle før denne sommaren er liden.»

Torkjell svara: «Det kan vel vere at det er meir enn tomme ord du talar no, men om henn for Bolle ser det meg ikkje ut til meir von no enn før, om ikkje nokre av dei større mennene gjev seg i kast med det.»

Snorre sa: «Eg såg helst at du fór utanlands i sommar òg, så får vi sjå kor det ber av.» Torkjell sa at han ville gjere det, og dermed skildest dei.

Torkjell fór vest over Breidarfjord til skipet sitt. Han tok Grim med seg ut or landet; dei fekk god bær om sommaren og tok land sør i Noreg.

Då sa Torkjell til Grim: «Du hugsar sjølv korleis det bar til at vi kom i felagskap, så det treng eg ikkje nemne, men eg ville gjerne at vi skulle skiljast på ein mindre utriveleg måte enn det såg ut til ei tid. Eg har røynt at du er ein djerv kar, og derfor vil eg sende deg slik ifrå meg, som om eg aldri skulle ha hyst nokon uvilje mot deg. Eg vil gje deg så mykje handelsvare at du vel kan gå i bra manns lag. Men slå deg ikkje til nord i landet her, for der fer mange av frændane til Eid på kjøpferder, og dei er fiendsleg huga mot deg.»

Grim takka han for desse orda og sa at ikkje visste han å be om så mykje som han baud. Då dei skildest, gav Torkjell han gode handelsvarer, og mange sa at dette var stormannslag gjort. Sidan fór Grim aust i Vika og busette seg der, og han vart ein velværd mann. Her er det slutt på å fortelje om Grim.

Torkjell var i Noreg om vinteren og vart halden for ein

storkar; han var overlag rik på gods og ein drivande kar. Men no må vi vende oss derifrå ei stund og ta ut att til Island og høyre kva tidender som der bar til medan Torkjell var ut or landet.

59. Denne sommaren fór Gudrun Osvidsdotter heimanfrå i kornskurds månaden og inn i Dalir; ho reid til Tykkvaskog. Torleik var då stundom i Tykkvaskog hjå Armodssønene Halldor og Ørnolv, og stundom var han på Tunga hjå Torgis. Same natta sende Gudrun bod til Snorre gøde om at ho ville råke han straks, neste dag.

Snorre fór av stad med ein gong og reid med ein mann til han kom til Haukadalså. Nord for elva er ein hammar som heiter Hovde; det er på Løkjarskogslandet. Der hadde Gudrun sagt dei skulle møtast. Dei kom dit mest samstundes. Gudrun kom òg i følgje med berre ein mann, det var Bolle Bolleson. Han var då tolv vinttrar gammal, men så langt frankomen i styrke og vit at dei var mange fullvakne som aldri vart så mykje til menn; han bar då òg Fobit.

Snorre og Gudrun gav seg straks i samtale, og imedan sat Bolle og følgjesveinen til Snorre på hammaren og såg på folk som var ute og ferdast i heradet. Då Snorre og Gudrun hadde fortalt kvarandre tidender, spurde han etter ærendet og kva nytt som no hadde hendt, med di ho sende så hastig bod på han.

Gudrun sa: «Det er sant at for meg er denne hendinga, som eg no vil nemne, spildrende ny, endå ho bar til for tolv vinttrar sidan; eg vil røde litt med deg om hennen for Bolle. Det kan heller ikkje kome heilt uventa på deg, for eg har stundom mint deg på det. Eg vil òg nemne det, at du har lova meg noko hjelp, berre eg ville vente med tolmmod, men no tykkjer eg det er mindre von at du vil bry deg om saka vår lenger. No har eg venta så lenge som eg har sinn til; likevel vil eg be deg om eit klokt råd om kven denne hennen helst skal råke.»

Snorre spurde kven ho helst hadde tenkt.

Gudrun sa: «Det er min vilje at ikkje alle Olavssønene kjem uskadde frå det.»

Snorre sa at han måtte setje seg beint imot at dei tok på dei mennene som var mest værde i heile heradet, — «og er nære frendar til menn som ville gå langt i å ta henn. No gjeld det mest at det kan bli slutt på desse ættestyrarna.»

Gudrun sa: «Då skal vi gå mot Lambe og drepe ham, for då ville det vere ute med ein av dei som var mest illhuga.»

Snorre svara: «Det er grunn nok til å drepe Lambe, men ikkje tykkjer eg Bolle er meir hemnd med det, og kjem det til forlik, vil det ikkje bli gjort slik skilnad på desse drapa som rett er, om dei blir jamna saman.»

Gudrun sa: «Det kan vere at det blir tungt å få retten vår hjå laksdølane, men einkvan skal no få svi for skaden vår, i kva dal han så bur. Vi skal då vende oss mot Torstein Svarte, for ingen har fare verre åt i denne saka enn han.»

Snorre sa: «Torstein har same sak på seg som alle dei menn som var med på drapsferda mot Bolle, utan å gå til åtak på han sjølv; men du let dei menn sitje i fred som eg tykkjer det er meir gagn i å ta henn over, og som var med og gav Bolle banehoggs, slike som Helge Hardbeinson.»

Gudrun sa: «Sant er det, men eg toler ikkje å sjå at alle desse mennene sit i fred, som eg tidlegare har auka fiendskapen mot.»

Snorre svara: «Eg ser eit godt råd for det. Lambe og Torstein skal vere med sønene dine på ferda, og det kan vere dei ein rimeleg pris for å kjøpe seg fred. Men vil dei ikkje det, då skal ikkje eg telje ifrå at de gjæv det den straff de vil.»

Gudrun seier: «Korleis skal eg fare åt for å få med på ferda dei mennene du har nemnt?»

Snorre svara: «Det får bli deira sak som skal stå for ferda.»

Gudrun seier: «Vi treng di omsut for det òg, kven som skal stå føre og styre med ferda.»

Då smilte Snorre og sa: «Du har sjølv kåra mann til det.» Gudrun sa: «No tenkjer du på Torgils?»

Snorre sa at han gjorde det.

Gudrun sa: «Eg har tala om dette med Torgils før, men den utvegen synest stengd, for han sette eit villkår for det, som eg ikkje kan gå med på. Ikkje ville Torgils dra seg unna hennem på Bolle, om han kunne få meg til kone, men det er vonlaust, og difor kan eg ikkje be han ta på seg denne ferda.»

Snorre sa: «Dette skal eg gje råd for, for eg unner Torgils denne ferda. Du skal visseleg love han giftarmål, men gjere det tvtydig, slik at du lovar å ikkje gifte deg med nokon annan mann i landet enn Torgils; og det skal du halde, for Torkjell Øyolvsson er ikkje her i landet no, og han har eg titenkt dette giftarmålet.»

Gudrun sa: «Denne kroken vil han sjå.»

Snorre svara: «Det vil han visst ikkje, for Torgils er meir framfus enn han er klok. Gjer denne avtalen med få vitene; la Halldøyr, fostbror hans, vere til stades, men ikkje Ørnolv, for han er klokare, og sei det til meg om det ikkje lukkast.» Dermed var det slutt på samtalen mellom dei, og dei bad velfar med kvarandre. Snorre reid heim og Gudrun til Tykkvaskog.

Morgonen etter reid Gudrun frå Tykkvaskog saman med sønene sine, og då dei reid ut etter Skogarstrand, såg dei nokon kome ridande etter dei. Dei reid kvast og nådde dei snart att. Det var Torgils Hallason. Dei fagna kvarandre vel og reid no alle saman ut til Helgafell om dagen.

Hemmen for Bolle

60. Nokre få dagar etter at Gudrun var komen heim, tok ho sønene sine med seg ut i laukhagen sin for å tale med dei. Då dei kom dit, såg dei at det låg linklede breidd ut på marka, skjorte og ei linbrok, ille tilreidd med blod. Då sa Gudrun: «Desse kledda som de ser her, ropar til dykk om fars-herm. No vil eg ikkje bruke mange ord om dette, for det er lite von om at de vil la dykk eggje av ord, om de ikkje aktar på slike teikn og minningar.»

Det kvapp til i brønne då Gudrun sa dette, men dei svarta då noko om at dei hadde vore for unge til å søkje hemn og hadde ikkje hatt nokon å rettleie seg; dei kunne ikkje leggje råder anten for seg sjølve eller andre, sa dei, — «men minnast det vi hadde mist, kunne vi.» Gudrun sa at ho meinte dei tenkte meir på leikar og hestekamp. Deretter gjekk dei bort.

Natta etter fekk ikkje brønne sove. Torgils vart var det og spurde kva det var. Dei fortalde då alt mor deira hadde tala med dei om, og la til at dei kunne ikkje lengre bere sorga si og lastorda frå mora. «Vi vil søkje hemn,» sa Bolle, «vi brønne er no så vaksne at folk vil laste oss mykje om vi ikkje lyfter ei hand.»

Dagen etter gav Torgils og Gudrun seg i samtale, og Gudrun tok til ords: «Eg trur det, Torgils, at sønene mine ikkje nemner å sitje i ro lenger på denne måten og ikkje søkje hemn for far sin. Dette har vorte utsett til no, mest for di eg tykte Torleik og Bolle var for unge til å gå i råd om manndrap. Men det hadde vore god nok grunn til å kome dette i hug noko før.»

Torgils svarta: «Du treng ikkje røde meir med meg om dette sidan du så tvert har nektet å slå deg i lag med meg. Men eg har same hugen no som før når vi har kome til å tale om dette; dersom eg får deg til kone, då kvir eg meg ikkje for å

stikke med ein mann eller to av dei som gjekk Bolle nærast då han vart drepen.»

Gudrun sa: «Eg trur ikkje Torleik tykte nokon var betre stikka til å stå føre eit verk, der det trengst så harde råd. Men eg kan ikkje godt دلje for at gutane etta seg til å ta på Helge Hardbeinsson, berserken, der han sit heime i Skorradal og ikkje føler for nokon ting.»

Torgils sa: «Eg bryr meg ikkje ei dust om han heiter Helge eller noko anna, for eg ser meg inga overmakt i å takast med anten Helge eller kven det skal vere. Alt er avgjort om dette frå mi side, så sant du lovar med vitne å gifte deg med meg, om eg får hemmen fram saman med sønene dine.»

Gudrun sa at ho skulle halde alt dei vart samde om, endå om det var gjort med få vitne, og ho sa at dette skulle no bli avgjort slik Gudrun bad dei hente Halltor, fostbror hans, og sønene hennar. Torgils ville at Ørnolv òg skulle vere med, men Gudrun sa at det var ikkje verdt; — «den truskapen du kan vente av Ørnolv, har eg meir tvil om enn eg meiner du har,» sa ho. Torgils sa då at ho fekk rå.

No kom brønne til Gudrun og Torgils, og Halltor var i lag med dei. Gudrun sette dei inn i saka og sa at — «no har Torgils lova å stå føre ei ferd saman med sønene mine mot Helge Hardbeinsson for å hente Bolle, men Torgils har sett det vilkåret at han vil bli gift med meg. No kallar eg dykk til vine på at eg lovar Torgils å ikkje gifte meg med nokon annan mann i landet enn han, og ikkje vil eg gifte meg i andre land.» Torgils tykte at med dette kunne saka vere vel avgjort, og han såg ikkje det som stakk under. Dermed var denne samtalen slutt.

Det var no fulle avgjort at Torgils skulle ta på seg ferda. Han budde seg til å fare frå Helgefell, og sønene til Gudrun med han. Dei reid no inn i Dalir og først heim til Tunga.

61. Søndagen etter var det heradsting, og Torgils reid dit med flokken sin. Snorre gode var ikkje på tinget, men elles var der mykje folk. Om dagen sende Torgils bod på Torstein

Svarte og sa til han: «Det er velkjent nok, som du veit, at du var med Olavssønene på overfallet då Bolle vart drepen, men du har ikkje gjeve sønene hans bot for den saka. No er det lenge sidan desse hendingane bar til, men likevel tenkjer eg ikkje den ferda har gått dei or minne, som var med på ho. No ser brørne det slik at på grunn av frendskaper sømmer det seg minst for dei å hennne seg på Olavssønene, men dei har no etla seg til å smu hennmen mot Helge Hardebeinsson, for han gav Bolle banesåret. No vil vi be deg, Torstein, at du er med brørne på denne ferda og såleis kjøper deg fred og forlik.»

Torstein svara: «Ikkje sømmer det seg for meg å gå i svikråd mot Helge, verbror min, og eg vil mykje heller gje så mykje goods for å få fred at dei tykkjer dei har ære av det.»

Torgils seier: «Eg har lite tru på at brørne gjer dette for å vinne goods. Det er ikkje verdt du er uvitande om det, Torstein, at du berre har eitt av to å velje mellom, anten å gje deg med på ferda eller å bli ille medfaren så snart dei kan kome til. Eg ville òg at du tok på deg dette, endå det er vandt for deg å gå mot Helge. I ei slik knipe lyt kvar syte for seg sjølv.»

Torstein sa: «Vil same vilkåret bli bode fleire av dei som har sak på seg mot Bollesønene?»

Torgils svara: «Lambe får dei same kår å velje mellom.»

Torstein sa at han tykte det var betre då, om han slapp vere åleine om det.

Etter dette kalla Torgils Lambe til seg og bad Torstein høyre på samtalen deira, og sa så: «Eg vil tale om den same saka med deg, Lambe, som eg har bore fram for Torstein; kva vil du by sønene til Bolle som oppreising for den saka dei har på deg? For det er sagt oss for sant at du bar våpen mot Bolle, og dertil er du dess meir saka, som du eggja hardt til at Bolle vart drepen. Du var då òg den næraste til det etter Olavssønene.» Lambe spurde kva dei kravde. Torgils svara

at han ville bli boden same kår som Torstein, at han skulle gje seg med brørne på hemnfersa.

Lambe seier: «Ille og umannsleg tykkjer eg det er å kjøpe fred på denne måten. Eg er uhuga på denne ferda.»

Då sa Torstein: «Det er ikkje så sjølvsgagt, Lambe, at du så snart kan sleppe frå dette, for her er store menn blanda inn, folk som det er mykje ved, og som lenge har lote tole urett. Det er meg sagt om Bollesønene at dei er djerve og kraftige karar og mota på strid, og dei har mykje å hennne. Etter eit slikt storverk kan vi ikkje vente oss anna enn at det skal koste oss noko. Folk vil òg laste meg mest for dette på grunn av mågskaper med Helge. Men eg trur det er dei fleste gjeve å la livet gå føre alt anna. Ein lyt løyse den vanden først, som bråast kjem på.»

Lambe sa: «Det er lett å høyre kva du helst vil, Torstein; og eg tenkjer det høver best at du rår for dette, sidan det synest deg så opplagt, for vi to har lenge halde lag i mang ei lei knipe. Men det vilkåret vil eg seije for å gå med på dette, at Olavssønene, frendane mine, skal få sitje i fred og ro, om hennmen mot Helge lukkast.»

Torgils lova dette for brørne. Dei gjorde no avtale om at Torstein og Lambe skulle gje seg med Torgils på ferda, og dei vart samde om at dei skulle kome til Tunnga i Hordadal tidleg om morgonen tredje dagen etter. Dermed skildest dei, og Torgils reid heim til Tunnga om kvelden.

Det leid no til den tida då dei som hadde avtala å vere med på ferda, skulle kome til Torgils. Tredje morgonen før sola rann, kom Torstein og Lambe til Tunnga, og Torgils fagna dei vel.

62. Torgils budde seg no til å fare heimantfrå, og dei reid opp etter Hordadal ti mann sterk. Torgils Hallson var førar for flokken, og med på ferda var Bollesønene Bolle og Torleik; Tord Katt, bror deira, var den fjerde, Torstein Svarte den femte, Lambe den sjette, Halldor og Ørnolv den sjuande og åttande, Svein den niande og Hunboge den tiande.

de; dei to var sønene til Alv i Dalfir. Dei var alle stridsføre menn.

Dei reid no av garde opp til Sopandaskard og over Langa-vatnsdal og så tvert over Borgarfjord. Dei reid over Nordrå ved Øyarvad og over Kvirå ved Bakkavad litt nedanfor Bø; så reid dei etter Røykjardal over halsen til Skorradal og opp gjennom skogen tett ved garden Vatnshorn. Der steig dei av hestane sine. Det leid då langt på kvelden.

Garden på Vatnshorn er ikkje langt frå vatnet på sørsida av elva. Torgils sa til følgjet sitt at dei skulle stogge der om natta, — «så skal eg fare heim på garden for å speide etter om Helge er heime. Det er sagt meg at han oftast har heller få mann kring seg, men at han er overlag var om seg og søv i ein sterk sengekove.» Følgjesmennene bad han greie med dette.

Torgils skitter no klede; han kastar av seg den blå kapp og tek over seg ei grå uvêskutte. Dermed fer han heim til garden. Då han var komen mest bortil gjerdet, såg han ein mann kome gåande mot seg, og då dei møttest, sa Torgils: «Du tykkjer vel at eg spør som ein tosk, kamemat, men kva er det for ei bygd eg er komen til, og kva heiter denne garden, og kven er det som bur her?»

Mannen svara: «Du må då vere mykje til heimføding, om du er så fåvis at du ikkje har høvrt gjete Helge Harbeinsson, slik storkar og stridskjempe som han er.» Torgils spurde då korleis Helge var å ha med å gjere, om han tok vel imot ukjende menn, som kom til han og hadde mykje bruk for hjelp.

Han svara: «Om det er berre godt å seie, for Helge tek imot alle som den gjævaste stormann og syner seg som ein hovding på alle måtar.»

«Er han heime no, Helge?» seier Torgils; «eg ville svært gjerne be han ta imot meg.»

Den andre spør kva som stod på for han.

Torgils svara: «Eg vart dømd fredlaus på tinget i som-

mar, og no ville eg søkje hjelp hjå ein mann som det var mykje ved. Tili gjengjeld ville eg by meg til å følgje og tene han. No får du vere med meg heim på garden, så eg får trefe Helge.»

«Det kan eg godt gjere,» seier han. «Eg skal gjerne følgje deg til gards, for du kan sikkert få vere der i natt. Men Helge vil du ikkje råke, for han er ikkje heime.»

Torgils spurde då kvar han var.

Han svara: «Helge er på stølen sin, som heiter Sarp.» Torgils spurde kvar det var, og kven han hadde med seg. Han fortalde at Harbein, son hans, var der, og dessutan to fredlause menn som han hadde teke imot. Torgils bad han vise seg beinaste vegen til stølen, — «for eg vil råke Helge så snart eg kan få tak i han og få unnagiort arendet mitt.» Huskaren så gjorde; han synte han vegen, og deretter skildest dei.

Torgils snudde til skogs att og fann følgjesmennene sine og fortalde kva han hadde fått greie på om Helge. «No skal vi halde oss her i natt,» sa han, «og ikkje dra opp til stølen før i morgon.» Dei gjorde som han sa.

Om morgonen reid Torgils og følgjesmennene hans opp etter skogen til dei berre var eit lite stykke frå stølen; då bad Torgils dei stige av hestane og ete dagverd. Dei gjorde så og drygde der ei stund.

63. No er å fortelje kva som hende på stølen. Der var Helge, og i lag med han dei mennene som før er sagt. Om morgonen sa Helge til gjefaren sin at han skulle fare kringom i skogen ved stølen og sjå etter om der ferdast folk eller om der var noko anna i gjerde. «Eg har vore hardt plagd av draumar i natt,» sa han. Guten gjekk som Helge hadde sagt.

Han var boorte ei tid, og då han kom att, spurde Helge kva han hadde sett. Han svara: «Eg har sett slikt som eg tykkjer tyder på storhendingar.» Helge spurde kva det var. Han sa at han hadde sett folk, og ikkje reint få, — «og eg trur det var utanbygdingar.»

Helge sa: «Kvar var dei då du såg dei? Og kva heldt dei på med? La du merke til korleis dei var kledd eller såg ut?»

Han svarte: «Eg vart då ikkje så fælen at eg gløynde å anse på slkt som eg visste at du kom til å spørje etter.» Han fortalde at dei var ikkje langt frå stølen og at dei heldt på og åt dagverd. Helge spurde om dei sat i ein krins eller kvar for seg. Guten sa at dei sat i krins på hesteryggen.

Helge sa: «Sei meg no korleis dei såg ut; eg vil vite om eg kan finne ut noko om kven det kan vere.»

Guten sa: «Det sat ein mann i blå kåpe på ein måla sål: Han var stor og mannsleg, snau over tunnvangane og gliste noko med tennene.»

Helge seier: «Denne kjenner eg godt etter det du fortel; det er Torgils Hallason vestafra Hordadal du der har sett; skal tru kva den kjempa vil oss?»

Guten seier: «Dernest sat det ein mann i gytt sål. Han var kledd i ein raud skarlaskjortel og hadde gullring på handa, og det var knytt eit gullband om hovudet. Denne mannen hadde gult hår som fall i lokkar heilt ned på herdane. Han var lysleitt og hadde krokase som stod noko opp framantil, overlag vakre auger, blå og kvikke, men noko flakkande, brei panne og tjukke kjakar; håret var tvertklipt; han var herdebrei og tjukkfallen; hendene var utifrå vene og handleggen kraftig. Han førte seg høvisk, og det kan eg seie til slutt at eg har aldri sett ein slik staskar før. Det var ein ung mann, så at han hadde enno ikkje fått skjegg. Han såg ut til å vere reint truten av sorg og harme.»

Då svarar Helge: «Du har samneleg sett nøye på denne mannen, og det må vere mykje til kar. Eg kan ikkje ha sett han, men eg kan likevel gisse meg til kven han er, for eg trur at det må ha vore Bolle Bollesson. Det er meg sagt at han skal vere ein emneleg mann.»

Då sa guten: «Så sat det ein mann i ein emaljert sål. Han var kledd i gulgrøn kjortel og hadde eit stort fingergull på

handa. Denne mannen var utifrå ven å sjå; han såg ut til å vere ung enno; håret var brunt og fall vakkert, og han tok seg i alle måtar høvisk og fint ut.»

Helge svarar: «Eg trur eg veit kven dette er, som du no talar om; det må vere Torleik Bollesson. Du er ein gløgg kar og veit å gjere greie for deg.»

Guten seier: «Nærast han sat ein ung mann. Han var i blå kjortel og svart brok med belte om livet; han hadde rettskore og vakkert andlet og kvitt hår; han var grannavaksen og tedde seg høvisk.»

Helge svarar: «Denne mannen kjenner eg, og eg har sett han medan han var heilt ung; det må vere Tord Tordsson, fosterson til Snorre gøde. Dei har mykje fint folk med seg, vestfjordingane. Kva meir såg du?»

Då seier guten: «Så sat det ein mann i skotsk sål, grå i skjegg og mørk i brunene og med svart, stridd hår; han var heller stygg å sjå til, men såg ut til å vere ein uforfærd kar. Han hadde over seg ei grå faldekåpe.»

Helge seier: «Det ser eg greitt, kven denne mannen er; det er Lambe Torbjørnsson frå Laksárdal, men ikkje veit eg kvifor han er i lag med desse brørne.»

Guten seier: «Deretter sat det ein mann i ein standsål; han hadde ei blå hettekappe utanpå og ein sølvring på armen; han såg ut som ein bonde og var ikkje lenger nokon ungdom; han hadde mørkebrunt, krulla hår og eit ær i andletet.»

«No blir det mykje verre, det du fortel,» sa Helge, «for der har du sett Torstein Svarte, verbjør min, og sanneleg undrar det meg at han er med på denne ferda. Ikkje ville eg heimsøkje han på denne måten. Kva meir såg du?»

Guten svarar: «Så sat det to menn som var heller like å sjå til. Dei såg ut til å vere midaldrande menn og spreke karar; dei hadde raudt hår og mykje fregner i andletet, men tok seg godt ut likevel.»

Helge seier: «Eg skjønar godt kven dette er; det er Årmodssønene Halldor og Ørnolv, fostbrørne til Torgils. Du er stó til å kjenne folk. Men har du no rekna opp alle du såg?»

Han svarar: «Eg må ta med lilegramn til. Dernest sat det ein mann og snudde seg ut or ringen. Han var i platebrynje og på hovudet hadde han ein stålhatt med kant så brei som tverre handa; han hadde ei blank øks over aksala, og eggen var visst ei alen lang. Denne mannen var mørkleitt og svartøygd og såg ut som den verste viking.»

Helge svarar: «Denne mannen kan eg kjenne gløgt etter det du fortel; det har vore Hunboge det sterke, son til Alvi i Dalir. Det er vandt for meg å skjøne kva dei vil, men det er valde folk som er med på denne ferda.»

Guten seier: «Endå var det med ein mann, som sat nærast attmed denne kjempekaren. Han hadde svartbrunt hår, var tjukk og raudleitt med store augnebruner, litt meir enn middels høg.»

Helge sa: «No treng du ikkje fortelje meir; det har vore Svein, son til Alvi i Dalir, bror til Hunboge. Det er best for oss at vi ikkje møter desse mennene rådlause, for eg trur at dei vil nok helst råke meg før dei stryk frå heradet att. Det er dei menn med på denne ferda, som ikkje ville hatt imot å møtast med meg noko før. No skal kvinnene som er her på stølen, få på seg karmannsklede i ein fart og ta hestane her innmed selet og ri så fort dei kan til gards. Då er det ikkje sikkert at dei som sit nær oss kan sjå om det er karar eller kvinner. Dei treng ikkje gjø oss så lang tida før vi får samla folk, og då er det ikkje lenger så visst korleis det vil gå.»

Kvinnene reid då bort, fire saman.

Torgils fekk mistanke om at Helge kunne ha fått ein nyss om dei; han bad dei ta hestane og ri på så hardt dei kunne, og så gjorde dei. Men før dei steig til hest, kom det ein mann ridande til dei så alle såg det. Han var lien av volster, men kvikk og livleg og utruleg snarøyd. Han hadde ein lett og

kvikk hest. Denne mannen helsa på Torgils som ein kjenning. Torgils spurde han etter namn og ætt og kvar han kom ifrå.

Han svara at han heite Rapp og var breidafjording i moersætta, — «og der har eg vakse opp. Eg har namnet til Viga-Rapp,» sa han, «og det følgjer med, at eg er ikkje nokon godfjott, om eg er liten på volster. På farsida er eg sunnlending, og der har eg no budd nokre vintrar. No høver det framifrå, Torgils, at eg har slumpa på deg her, for eg var meint på å leite deg opp i alle fall, om det òg hadde vore meir bry med det. Eg har kome i ei knipe, for eg har vorte usams med husbonden min. Han har ikkje fare bra åt mot meg, og det følgjer med namnet mitt at eg toler ikkje kva som helst av folk, og difor tok eg på han. Eg trur han hadde lite eller inkje mein av det, men eg gav meg ikkje stort tid til å finne det ut, for eg var glad til, at eg fekk berga meg opp på denne hesten, som eg tok hjå bonden.»

Rapp sa mykje og spurde om lite, men skjøna snart likevel at dei tenkte å gå mot Helge, og det let han vel over og sa at han skulle ikkje vere den attarste.

64. Torgils og følgjet hans reid kvast på så snart dei kom på hesteryggen, og dei kom no ut or skogen. Dei såg då fire menn som reid av stølen; dei dreiv òg på det dei kunne. Somme av følgjesmennene sa at dei måtte ri etter dei så snøgt dei vann, men då svara Torleik Bollsson: «La oss først kome oss til selet og få greie på kven som er der, for eg kan aldri tru at dette er Helge og mennene hans; det ser meg helst ut til å vere berre kvinner.»

Dei fleste tok til motmæle, men Torgils sa at Torleik skulle rå, for han visste at Torleik var uvanleg skarpsynt; dei snudde seg då mot selet. Rapp sprengde framføre dei andre og veiva med spjutstauren han heldt i handa, strakk i lufta og sa at her galdt det å røyne seg. Helge og dei han hadde med seg, vart ikkje var dei før Torgils og følgjet hans hadde kringsett selet. Helge let då stengje att døra, og dei tok våpna

sine. Rapp sprang straks opp på selet og spurde om reven var inne.

Helge svara: «Du vil i minsto finne ut at han er noko mannevond, han som her inne bur, og han bit om nokon kjem hiet for nær.» Og dermed stakk Helge spjttet ut om selsluggen og gjennom Rapp; han fall død til jorda. Torgils bad dei fare varleg og akte seg for uhell, — «for no er det god råd med å ta selet og vinne på Helge, der han no er stadd, for eg tur ikkje her er mange mann imot oss.»

Selet var bygd om ein ås, som låg på gavlveggen, og åsendane stod ut; det var berre einlagt tak på huset og ikkje grodd med gras. Då sa Torgils at nokre skulle gå til åsendane og ta så hardt i at åsen brotna eller innratfene gjekk av, og nokre skulle passe på døra, om dei ville freiste å kome seg ut.

Dei var fem mann inne i selet hjå Helge; Hardbein, son hans — han var då tolv vintar gammal —, gjetaruten og to fredlause menn som hadde kome til han den sommaren; den eine heitte Torgils og den andre Øyolv.

Torstein Svarte og Svein, son til Dala-Alv, vakta seldøra, medan dei andre reiv av taket. Dei hadde skift arbeidet slik mellom seg at Hunboge den sterke og Årnoddssønene tok i den eine åsenden og Torgils og Lambe og Gudrunssønene den andre. Dei tok no så hardt i at åsen rauk av på midten. I same blenken stakk Helge ein akgeir ut or selet ein stad der døra var brotna; spjttet råka Torstein Svarte i stålhatten og stogga i panna; det vart eit stort og stygt sår. Torstein sa då, som sant var, at det var folk der inne. Då sprang Helge ut om døra så djervt at dei som stod nærast, stokk unna. Torgils stod nær og hogg etter han med sverdet og råka han i aksla; det vart eit stort sår. Helge snudde seg då imot og hadde ei vedøks i handa. Han sa: «Enno torer denne gamlen sjå mot våpen.» Og dermed slengde han øksa mot Torgils og råka han i foten; det vart eit stort sår. Då Bolle såg dette, bykste han mot Helge med Fotbit i handa og stakk det gjennom han; det vart banesåret hans.

Følgjesmennene til Helge og Hardbein sprang straks ut av selet. Torleik Bolleson vende seg mot Øyolv; han var ein sterk mann. Torleik hogg til han med sverdet og råka han i låret ovanfor kneet og tok av foten; han fall død til jorda. Hunboge den sterke sprang mot Torgils og hogg til han med ei øks og råka han i ryggen og kløyvde han midt over. Torð Katt stod nær Hardbein då han sprang ut, og ville straks gå på han, men Bolle sprang til då han såg det, og bad han ikkje gjere Hardbein skade; — «her skal ingen mann gjere skamverk,» sa han, «og Hardbein skal ha grid.» Helge åtte ein annan son som heitte Skorre, men han var til fosting på England i Røykjardal den søre.

Torgils og Gudrun

65. Etter desse hendingane reid Torgils og følgjet hans derifrå og over halsen til Røykjardal, og der lyste dei på seg drapa. Sidan reid dei same leia vest att som hadde ride aust, og dei stogga ikkje før dei kom i Hordadal. Dei fortalde no kva som hadde bore til på ferda deira. Denne ferda vart visspurd, og folk tykte det var eit storverk når dei hadde felt ei slik kjempe som Helge. Torgils takka vel dei mennene som hadde følgt med, og det same gjorde Bollesønene. Dermed skildet dei som hadde vore med Torgils på ferda.

Lambe reid vest til Laksårdal og kom først til Hjarðarholt og fortalde frendane sine der nøye om alt som hadde bore til i Skorradal. Dei let ille over ferda og lasta han sterkt. Dei sa at han hadde sagt seg meir i ætti med Torbjørn Skriyp enn med Myrkjartan Irarkonge. Lambe vart fælt sint for det dei sa og meinte at dei visste ikkje for vel kva dei gjorde når dei klandra han, — «for eg har berga dykk frå dauden,» sa han.

Dei skifte ikkje mange ord med kvarandre etter dette, for båe partar likte seg verre no enn før. Lambe rid heim til garden sin.

Torgils Hallason reid ut til Helgafell, og med han sønene til Gudrun og fostbrørne hans, Halldor og Ørnolv. Dei kom til Helgafell seint om kvelden etter at alle hadde gått til sengs. Gudrun stod opp og bad dei andre òg kome seg opp og stelle for dei; sjølv gjekk ho i stova og helsa på Torgils og alle dei andre og spurde etter tidender. Torgils helsa Gudrun att; han hadde då lagt av seg kapp og våpna og sat opp mot veggstolpane. Han var kledd i ein raudbrun kjortel og hadde eit breitt sølvbelte om livet. Gudrun sette seg ned på benken hjå han.

Då kvad Torgils denne visa:

Heim søkte vi Helge,
— helfugl lik fekk svelgje —
følgde Torleik på ferda,
farga raude sverda.
Der laut tre mann falle,
djerve stridsmenn alle;
mangt sår for dei har svolle.
Slik hemnde vi Bolle.

Gudrun spurde då vel etter alt som hadde bore til på ferda deira, og Torgils svara på alt ho spurde om. Gudrun sa at det hadde vore ei radig ferd, og bad dei ha takk for det dei hadde gjort. Dei fekk så mat, og då dei var mette, vart dei følgde til sengs, og dei sov natta til endes.

Dagen etter gjekk Torgils for å tale med Gudrun og sa: «No har det seg så, som du veit, Gudrun, at eg har fullført den ferda du batt meg til, og eg meiner helst at eg har greidd ho frå meg som ein mann. No ventar eg at eg ikkje skal ha gjort det til fånyttes; du hugsar nok òg kva du har lova meg i løn, og no tykkjer eg at eg har gjort meg forrent til ho.»

Då sa Gudrun: «Det er ikkje så langt lide sidan vi talast ved at det har gått meg or minne. Eg har heller ikkje anna i tanke enn å halde alt det vi vart forlikte om. Kjem du då i hug kva som var avtala mellom oss to?»

Torgils sa at det hugsas ho saktens sjølv.

Gudrun svara: «Det trur eg, at eg lova deg å ikkje gifte meg med nokon annan mann i landet enn deg; eller har du noko å seie imot dette?»

Torgils sa at ho minstest rett.

«Det er vel,» sa Gudrun, «at vi minnest det same om dette; no vil eg ikkje lenger dølje dette for deg, at eg trur ikkje det er så laga at eg nokon gong blir kona di. Eg tykkjer at eg held kvart ord eg vart sand med deg om, om eg giffer meg med Torkjell Øyolvsson, for han er ikkje her i landet no.»

Då vart Torgils eldande raud og sa: «Eg ser klart kvar denne alda kjem veltande frå; det har jamt kome kalde råd mot meg derifrå. Eg skjønar at her står Snorre gøde bak.» Torgils sprett straks opp utan å seie meir og er styggeleg vreid. Han gjekk til følgjesmennene sine og sa at han vil ri derifrå.

Torleik likte det ille, at dei hadde gjort Torgils til uviljes, men Bolle heldt med mor si i dette. Gudrun sa at dei skulle gie Torgils gode gåver og gjere han bid att på den måten. Men Torleik sa at det dugde ikkje, — «for Torgils er meir til mann enn at han vil nøye seg med småsaker her.» Gudrun sa at så fekk han trøyste seg heime.

Dermed rid Torgils frå Helgafell saman med fostbrørne sine. Han kjem heim på garden sin i Tunnga og var mykje misnøgd.

66. Denne vinteren vart Osviv sjuk og døyvde. Folk tykte det var ein saknaddaude, for han hadde vore ein uvanleg klok mann. Osviv vart gravlagd ved Helgafell, for Gudrun hadde då late bygge ei kyrkje der.

Same vinteren vart Gjest Oddtlevsson sjuk, og då det leid

mot slutten, kalla han til seg Tord Låge, son sin, og sa: «Det kjem føre meg at denne sjukdommen kjem til å skilje samværet vårt. Eg vil de skal føre meg til Helgafell, for den staden kjem til å bli den største her i bygdene; eg har ofte sett lys der.»¹ Deretter døydde Gjест.

Det hadde vore ein kald vinter med mykje is, og Breidafjorden hadde lagt seg så langt utetter at det var ikkje råd å kome med skip frå Bardastrand. Liket til Gjест stod oppe to netter i Håge, men andre nattra vart det så kvast vêt at all isen rak frå land, og dagen etter var vêtet lognt og godt. Tord tok eit skip og førte liket til Gjест om bord; dei fór sør over Breidafjorden om dagen og kom til Helgafell om kvelden. Der vart Tord vel motteken, og han var der om nattra. Om morgonen vart liket til Gjест lagt i jorda, og han og Osivir kvilte då i same grava. Då vart spådommen til Gjест oppfylt, at det skulle bli stuttare mellom dei to enn då den eine var på Bardastrand og den andre i Sælingsdal.

Tord Låge fór heim att så snart han var ferdig, og dagen etter vart det uvêt og storm, så all isen rak til land att. Slik heldt det seg lenge utover vinteren, og folk kunne ikkje fare med skip. Folk tykte dette var eit stort teikn, at det laga seg så at dei fekk fare med liket til Gjест, når det ikkje var framkomande anten før eller etter.

67. Torarin heitte ein mann som budde i Langadal; han hadde gøddord, men var ikkje nokon mektig mann. Son hans heitte Audgisl og var ein sprek kar.

Torgils Hallason tok frå dei gøddordet, og det tykte dei var den verste svivørding.

Audgisl fór til Snorre og fortalde om denne uretten og bad han om hjelp. Snorre svara berre vel, men gjorde ikkje større av det. «Denne Hallaslampen ligg frampå,» sa han, «og tek til å bli mykje til kar. Eg undrast om Torgils aldri vil råke på nokon som ikkje toler kva som helst av han. Visst er det berrsynt nok at han er ein storkar og ei kjempe, men det har

¹ I 1184 vart det reist eit kloster på Helgafell.

no hendt seg at slike folk har vorte ihelslegne òg.» Snorre gav Audgisl ei sølvslegen øks då han fór.

Om våren fór Torgils Hallason og Torstein Svarte sør til Borgarfjord og baud sønene til Helge og dei andre frendane hans bøter. Det vart gjort forlik i saka og gjewe full oppreising. Torstein betalte to tredjepartar av drapsbøtene, og Torgils skulle betale ein tredjepart og reie det ut på tinget.

Om sommaren reid Torgils til tinget. Då dei kom ut på lavamarka ved Tingvellir, såg dei ei kone som kom gåande mot dei; ho var ovende stor. Torgils reid imot henne, men ho veik unna og kvad dette:

Gjev no gaumn,
om de gjæve tykkjest.
Yara dykk vel
for vringel frå Snorre.
Ingen er var nok;
vís er Snorre.

Dermed gjekk ho sin vegg. Då sa Torgils: «Sjeldan hende det seg då det gjekk godt, at du fór frå, når eg reid til tinget.» Torgils rid no til tinget til bua si, og det var stilt den første tida på tinget.

Ein dag bar det så til at folk hengde kleda sine ut til tørk. Torgils hadde ei blå kappe av det slag dei kalla hekle, og ho var breidd ut på buveggen. Folk høyrde at hekla kvad dette:

Hekla vát på vegg
heng og veit om knep,
tør ho ikkje er:
to veit ho, for sant.

Dette tykte folk var eit stort under.

Dagen etter gjekk Torgils vest¹ over elva og skulle betale ut godset åt sønene til Helge. Han sette seg ned på steinlen-

det ovanfor buene; han hadde med seg Halldor, fostbror sin, og fleire andre. Sønene til Helge møtte fram, og Torgils tok til å tekje opp selvet. Audgisl Torarinnson gjelk der frammed dei, og i det same Torgils sa ti, hogg Audgisl til han, og alle tyktest høyre at hovudet sa elleve, då det fauk av halsen. Audgisl sprang til bua åt vatnsfjordingane, men Halldor sprang straks etter og hogg han i hel i budøra.

Denne tidenda vart fortald i bua til Snorre gøde, at Torgils Hallason var drepen. Snorre seier: «Du kan ikkje ha sett rett; det må vere Torgils Hallason som drap.»

Mannen svarar: «Hovudet fauk endå av bulen.»

«Då kan det vere det er sant,» sa Snorre.

Det vart gjort forlik om desse drapa, som det er fortalt i saga om Torgils Hallason.

Torkjell Øyolvsson og Gudrun

68. Same sommaren som Torgils Hallason var drepen, kom det eit skip til Bjarnarhamn; det åtte Torkjell Øyolvsson. Han var då så rik at han hadde to knarrar på kjøpmannsferder; den andre kom til Bordøyr i Hrutafjorden, og baa var lasta med tømmer.

Då Snorre gøde spurde at Torkjell var komen ut til Island att, reid han straks til skipet. Torkjell tok blidt og vennleg imot han. Han hadde mykje drikke med seg om bord på skipet, og baud som ein stormann. Det vart då mangt tala mellom dei, og Snorre spurde etter tidender frå Noreg. Torkjell fortalde om alt både godt og greitt.

Så fortalde Snorre slkt som hadde hendt her på Island, medan Torkjell hadde vore utanlands. «No kjem det føre meg det rådet,» seier Snorre, «som eg gav deg før du fór

utanlands, at du skulle halde opp med kjøpferdene og slå deg til ro og gifte deg med den kvinna som då var på tale.» Torkjell svarar: «Eg skjønar kva du meiner. Og eg har framleis same hug som då vi rødde i lag den gongen, for ikkje vil eg nekte meg eit så gjævt giftermål, om eg kan få det.»

Snorre sa: «Eg skal vere både snar og klar til å vere målsmannen din i dette. No er då òg baa dei tinga rudda or vegen, som du tykte var verste hindra for å få Gudrun; Bolle er hemnd og Torgils er borte.»

Torkjell sa: «Djupt går råda dine, Snorre. Og eg vil visse- leg freiste å nå dette giftermålet.»

Snorre var på skipet nokre dagar, og så tok dei ein tærning som flaut ved kjøpskipet og budde seg til ferdta med tjuufem mann; dei fór då til Helgafell. Gudrun tok overlæg vel imot Snorre og let stelle i stand for dei på beste vis.

Då dei hadde vore der ei natt, bad Snorre om å få tale med Gudrun og sa: «No har det seg slik at det er for Torkjell Øyolvsson, vennen min, at eg har gjort denne ferdta. Han er no komen hit, som du ser, og ærendet hans er å fri til deg. Torkjell er ein gjæv mann, og du er velkjend både med ætta hans og han sjølv. Det skortar han heller ikkje på gods, og eg tykkjer ingen mann er så vel til hovding fallen her vest, om han har hug på det. Torkjell er vel vørd når han er her ute, men mykje meir når han ferdest mellom konge og jarl i Noreg.»

Gudrun svara: «Sønene mine, Torleik og Bolle, må rå mest for dette, men du, Snorre, er den tredje mannen som eg helst vil ta med på råd i saker som eg meiner er særst viktige, for du har lenge gjewe meg vise råd.»

Snorre sa at han tykte det var sjølvsaugt at ho måtte ikkje vise Torkjell ifrå seg. Deretter sende Snorre bod på sønene til Gudrun; han legg fram friarmålet for dei og held fram kor mykje hjelp og styrke dei kunne få av Torkjell både med hans rikdom og omsut, og han tala for dei med mange vakre

ord. Då svarar Bolle: «Denne saka kan nok mor mi sjå gløggast i sjølv, og eg vil samtykkje i hennar vilje. Men det er visst at eg tykkjer det er råddeleg å leggje stor vekt på at det er De som ber fram denne saka, Snorre, for du har gjort storleg vel mot oss på mange måtar.»

Då sa Gudrun: «Vi er vel nøgde med Snorres omsut i denne saka, for dine råd har jamt vore til lukke for oss.»

Snorre talde til i alt han sa, og det enda med at dei gjorde avtale om giftemål mellom Gudrun og Torkjell. Snorre baud seg til å halde gjestebodet. Det likte Torkjell vel, — «og eg har god råd til å leggje fram kva De skulle ønskje.»

Då sa Gudrun: «Det er min vilje at dette gjestebodet skal stå her på Helgafell. Eg gruar ikkje for kostnaden med det, og eg vil ikkje krevje anten av Torkjell eller andre at dei skal ha strev med dette.»

«Ofte syner du det, Gudrun,» sa Snorre, «at du er meir storlagd enn andre kvinner.»

Det vart no avgjort at bryllaupet skulle stå på Helgafell seks veker før vinteretene. Dermed for Snorre og Torkjell bort, Snorre heim, og Torkjell til skipet; han var stundom på Tunga og stundom på skipet denne sommaren.

Det lid no til gjestebodet. Gudrun hadde lagt mykje arbeid både i å stelle i stand og å samle tilfang. Snorre gode kom til gjestebodet i lag med Torkjell, og dei hadde med seg nære på seksti mann, og det var valde folk; dei fleste hadde farga klede. Gudrun hadde òg bede bortimot hundre mann, som var der då dei andre kom. Brørne Bolle og Torleik gjekk saman med gjestene og tok imot Snorre og dei som kom i følgje med han, og fagna dei vel. Det vart teke vare på hestane og kledda deira, og dei vart følgde inn i stova. Torkjell og Snorre vart sessa med føljet sitt på den høgste benken, og dei Gudrun hadde bede, på den lægre.

69. Denne hausten hadde Gunnar Tidirandebane vorte send til Gudrun for å få hjelp og tilhald. Ho hadde teke mot han, men namnet hans vart halde løynt. Gunnar hadde

vorte fredlaus for drapet på Tidirande Geitesson frå Krossavik, som det er fortalt i saga om njardvikingane. Han heldt seg godt løynd, for mange stormenn var etter han for drapet. Den første kvelden i gjestebodet då folk gjekk til vatnet for å två seg, stod det ein stor kar der; han var brei over herdar og bringe og hadde hatt på hovudet. Torkjell spurde kva han heitte, og han gav seg eit namn som han fann på. Torkjell sa: «No seier du nok ikkje sant; du likjest meir på det dei fortel om Gunnar Tidirandebane, og er du slik ei stor kjempe som folk vil ha det til, så vil du ikkje løyne namnet ditt.»

Då svara Gunnar: «Det var svært så strid du er på dette; eg trur heller ikkje at eg treng å løyne meg for deg, for du har kjent mannen rett. Men kva hadde du tenkt å gjere med meg?» Torkjell sa at det skulle han straks la han få vite, og bad mennene sine å ta han.

Gudrun sat inne på tverrpallen og hjå henne andre kvinner, med lin på hovudet, og straks ho vart var kva som hende, steig ho av brudebenken og ropte til mennene sine at dei skulle kome Gunnar til hjelp; ho baud dei ikkje spare nokon mann som ville bryte freden der. Gudrun hadde mykje meir folk, og saka fekk ei anna vending enn Torkjell hadde meint. Snorre gode gjekk imellom dei og bad at dei skulle la denne stormen stilne; — «du har ikkje anna å gjere enn å bøye av i denne saka, og no kan du sjå kva for eit stormenne Gudrun er, når ho tek makta frå oss båe to.»

Torkjell sa at han hadde lova namnen sin, Torkjell Geitesson, å drepe Gunnar om han kom vest i bygdene der, — «og Torkjell er min gode venn,» sa han.

Snorre sa: «Du har mykje større skyldnad på deg til å gjere som vi vil. Det er dette som er mest av alt om å gjere for deg sjølv òg, for du får aldri ei slik kone som Gudrun om du leitar vidt ikring.»

Då Snorre tala for han, og han sjølv såg at han hadde rett, spakna Torkjell, og Gunnar vart følgd bort om kvelden.

Gjestebodet heldt no fram på beste vis, og då det var slutt, budde folk seg til å fare. Torkjell gav Snorre mykje gods i gåve og sameleis alle stormennene. Snorre bad Bolle Bollsson heim til seg og baud han å vere der så lenge han hadde hug. Det tok Bolle imot og Reid heim til Tunga.

Torkjell slo seg no til på Helgafell og tok over gardsstellet, og det synt seg snart at han dugde ikkje mindre til det enn til å fare på kjøpferder. Han let straks same hausten rive ned skålen og sette opp ein ny til vinteren, og den var både stor og røseleg. Det vart stor kjærleik mellom Torkjell og Gudrun. Så lid denne vinteren. Om våren spurde Gudrun kva han ville gjere med Gunnar Tidrandebane. Torkjell svara at ho laut rå for det; — «du har teke dette så fast at du slår deg vel ikkje tilfreds med mindre han blir send herifrå med heider.»

Gudrun sa at der gissa han rett. «Eg vil at du skal gje han skipet,» sa ho, «og så mykje gods at han ikkje skal sakne noko.»

Torkjell smilte og svara: «Ikke tenkjer du smått om mange ting, Gudrun, og det vil ikkje høve deg å vere gift med eit vesalmenne; du er ikkje slik. Eg skal gjere som du vil med dette.»

Det vart då så. Gunnar tok imot gáva med stor takk, — «men eg blir vel aldri så langhendt,» sa han, «at eg kan få lønt dykk for all den ære de har synt meg.» Gunnar fór då frå landet og kom til Noreg. Der tok han over gardane sine. Gunnar hadde store rikdommar og var ein heidersmann, høgt vörd av alle.

70. Torkjell Øyolvsson vart ein stor hovding; han vann seg mange venner og vart mykje vörd. Han vart ein mektig mann i heradet og førte mange saker, men om tingrettene hans er det ikkje fortalt noko her. Etter Snorre var Torkjell den mektigaste mannen i Breidafjordsbygdene så lenge han levde. Han sat godt på garden sin, og let byggje alle husa på Helgafell store og sterke. Han merkte òg ut grunnvollen til ei

kyrkje og gjorde kjent at han etla å skaffe kyrkjetømmer. Torkjell og Gudrun hadde ein son som fekk namnet Gjelle; han vart snart ein mykje emneleg gut. Bolle Bollsson var stundom på Tunga og stundom på Helgafell, og Snorre var god imot han. Torleik, bror hans, var på Helgafell. Brørne var kraftige og djerne karar, og Bolle var den fremste i alt. Torkjell var god mot stykborna sine. Gudrun elska Bolle mest av alle borna sine.

Bolle var no seksten vinttrar gammal, og Torleik tjuu. Då tala Torleik med Torkjell, styrkar sin, og mor si, om at han ville fare utanlands. «Eg er lei av å sitje heime som ei kone, og eg kunne hatt hug på så mykje gods at eg kunne kome meg ut.»

Torkjell svara: «Eg trur ikkje at eg har vore vrang mot dykk brørne etter at vi vart mågar, og eg tykkjer det er berre rett og rimeleg at du har hug til å sjå andre folks seder. Og det trur eg, at du vil bli halden for ein djerv kar kvar du så kjem i lag med dugande menn.»

Torleik sa at han hadde helst lite gods, — «og difor er det ikkje godt å vite korleis det vil lage seg for meg. Eg er ung, og det er mangt eg ikkje har vit på.» Torkjell sa at han skulle få så mykje han ville.

Sidan kjøpte Torkjell part i eit skip for han, som stod oppe på Dogurdarnes. Torkjell følgde han til skipet og gav han med seg heimanfrå alt han trong.

Torleik fór då ut or landet om sommaren, og skipet kom til Noreg. Kong Olav den heilage var då hovding over landet, og Torleik fór straks til kongen. Han tok vel imot han; han kjendest ved ætta hans og baud han å vere der. Det ville Torleik gjerne, og han var hjå kongen om vinteren og vart hirdmannen hans. Kongen værde han vel. Torleik fekk ord for å vere ein mykje djerv kar, og han vart verande hjå kong Olav nokre vinttrar.

Bolle Bollesson

No skal vi fortelje om Bolle Bollesson. Den varen han var atten år gammal, tala han med Torkjell, mågen sin, og mora, og bad dei løyse ut farsarven hans. Gudrun spurde kva han etla seg til, med di han gjorde krav på godset.

Bolle svara: «Eg ville gjerne at de skulle be om ei kone åt meg, og det er min vilje, Torkjell måg, at du er målsmannen min i den saka, så det kan gå godt.» Torkjell spurde kven han ville fri til.

Bolle svara: «Ho heiter Tordis og er dotter til Snorre gøde. Ho er den kvinna som eg bryr meg mest om å eige, og får eg ikkje henne, vil eg ikkje gifte meg så brått. Det er meg mykje om å gjere at dette går godt.»

Torkjell svara: «Det er ikkje meir enn skyldnaden min, måg, at eg går med deg i denne saka når du gjerne vil det. Eg ventar òg at Snorre skal bli lett å be, for han kan nok sjå at det tilbodet er godt som kjem frå deg.»

Gudrun sa: «Det kan eg seie med ein gong, Torkjell, at eg vil ikkje spare på nokon ting for at Bolle skal få det gifftet han har hug på. Det er både for di eg har elska han mest av borna mine, og for di han har vore den mest trufaste til å gjere min vilje.»

Torkjell sa at han var meint på å løyse Bolle raust ut, — «det er rimeleg av fleire grunnar, og eg ser stor vinning i å ha Bolle til venn.»

Stutt tid etter fór Torkjell og Bolle av garde med mange mann og reid til dei kom til Tunga. Snorre tok blidt imot dei og synte den største gjestevenskapskap. Tordis Snorresdotter var heime med far sin; ho var ei ven og dugande kvinne. Og då dei hadde vore på Tunga nokre få dagar, bar Torkjell fram friarmålet og bad om at Bolle måtte bli mågen hans og få Tordis, dotter hans, til kone.

Snorre svara: «Dette er eit godt tilbod, som eg kunne vente det av deg, og eg vil ta vel imot det, for eg tykkjer Bolle ser

ut til å bli ein uvanleg gjæv mann, og den kvinna tykkjer eg er vel gift, som får han. Likevel har det mest å seie kva Tordis tenkjer om dette, for ho skal ikkje få nokon annan mann enn den ho sjølv vil ha.»

Saka vart då boren fram for Tordis, og ho svara at i dette ville ho lite på farens omsut, og ho var meir huga på å bli gift med Bolle i si eiga heimbygd, sa ho, enn med ein ukjend mann lenger borte. Og då Snorre såg at ho hadde ikkje noko imot å ta han, vart dette avgjort, og Tordis fest til Bolle. Bryllaupet skulle stå heime hjå Snorre midtsommarsbel. Deretter reid Torkjell og Bolle heim til Helgafell, og Bolle var no heime til bryllaupsstemna skulle vere.

Torkjell og Bolle budde seg då til å fare heimanfrå att, saman med dei menn som var valde ut til det; det var overlåg mykje og gjævt folk. Dei reid no av garde og kom til Tunga og vart godt mottokne der. Der var òg sær s mykje folk kome føre, og det vart eit værdeleg gjestebod. Då bryllaupet var slutt, budde folk seg til å fare. Snorre gav Torkjell og Gudrun ærefulle gåver, og sameleis dei andre vennene og friendane sine; og dei som hadde vore i gjestebodet, reid no heim, kvar til sitt. Bolle vart verande på Tunga, og det vart snart god kjærleik mellom Bolle og Tordis. Snorre la òg vinn på at Bolle skulle trivast, og var betre mot han enn mot sine eigne born. Bolle var vel nøgd med dette, og han vart verande på Tunga dette året og hadde det godt.

Sommaren etter kom det eit skip inn frå havet til Kvitå. Torleik Bollesson åtte halyparten i skipet, og nokre nordmenn den andre halyparten. Då Bolle fekk høyre at broren var komen ut, reid han straks sør til Borgarfjorden til skipet, og brønne vart glade over å sjå kvarandre att. Bolle var der nokre dagar, og sidan reid bae brønne vest til Helgafell. Både Torkjell og Gudrun tok blidt og venleg imot dei og baud Torleik å vere der om vinteren. Det tok han imot og gav seg til på Helgafell ei tid. Sidan reid han til Kvitå og let

setje opp skipet og flytte varene sine vestover. Torleik hadde vunne mykje både av gods og ære, for han hadde vore handgjengen mann hjå den gjævaste av hovdingar, kong Olav. Han var no på Helgafell om vinteren og Bolle på Tunga.

71. Denne vinteren møttest brørne ofte og tala saman, men ikkje hadde dei gaman anten av leikar eller anna skjemt. Ein gong Torleik var på Tunga, tala dei saman fleire dagar, og Snorre tyktest då vite at dei emna på noko stort. Han gjekk då for å tale med brørne, og dei tok vel imot han og slutta straks samrøda si. Snorre tok imot helsinga deira. Sidan sa han: «Kva er det de rådslår om sidan de ikkje aktar anten svevn eller mat?»

Bolle svara: «Det er ikkje rådlegging dette, for det er ikkje noko større det vi har å tale saman om.» Snorre skjøna då at dei ville halde løynt for han det dei hadde føre seg, men ottast at det helst var slike ting som ville dra etter seg store vanskar om det vart noko av, og han sa til dei: «Eg har no helst den tru at det er korkje tomsnakk eller skjemt de to har hatt føre dykk så lenge, og eg tykkjer heller ikkje det er noko å seie på det, om så er. Men gjer no så vel og sei meg kva det er, og løyn ikkje noko for meg, for det blir ikkje verre om vi alle held råd om denne saka. Eg vil på ingen måte leggje vanskar i vegeen for slikt som kan auke æra dykkar.»

Torleik tykte at Snorre tok det vel og fortalde med få ord kva dei hadde tenkt, at dei ville gå mot Olavssønene og fare hardt fram. Dei tykte ikkje det skorta dei noko på å vere jangode med Olavssønene, sa dei, no når Torleik var kong Olavs handgjengne mann og Bolle hadde vorte mågt til ein slik hovding som Snorre.

Snorre svara såleis: «Det vart bøtt nok for drapet på Bolle då Helge Hardbeinsson laut svare for det, og det har alt vorte vanskar nok menn imellom om det no òg omsider tek slutt.»

Bolle seier då: «Kva er det no, Snorre? Er du ikkje så

oppsett på å hjelpe oss som du let til for litt sidan? Ikkje skulle Torleik ha fortalt deg kva vi etla oss til, om han hadde rådspurt meg først. Når du meiner at Helge var hemn nok for Bolle, så er det ei kjend sak at det vart bøtt med gods for drapet på Helge, men far min er ubøtt.»

Då Snorre såg at han ikkje fekk dei på andre tankar, baud han seg til å søkje forlik med Olavssønene heller enn at det skulle kome til mandrap, og det gjekk brørne med på.

Deretter reid Snorre til Hjarðarholt med nokre menn. Halldor tok vel imot han og bad han å vere der. Snorre sa at han skulle ri heim att same kvelden, — «men eg har eit ærend til deg, som eg skuldar å bere fram.» Dei gav seg då i samtale, og Snorre sa at det var ærendet hans at han hadde vorte vis med at Bolle og Torleik slo seg ikkje lenger til tols med at far deira skulle liggje utan bot frå Olavssønene, — «men no vil eg freiste å få forlik for å sjå om det ikkje kunne bli ein ende på denne vanlukka mellom dykk frendane.»

Halldor tok ikkje dette ille opp og svara: «Eg veit vel om at Torgjils Hallason og Bollesønene etla seg til å gjere åtak på meg eller brørne mine, før du snudde hemnen for dei slik at dei heller ville drepe Helge Hardbeinsson. Den gongen gjorde du vel imot oss, kva du no elles har gjort før i stridsmåla mellom oss frendane.»

Snorre sa: «Eg tykkjer det er mykje om å gjere at det går godt med ærendet mitt, og mest av alt ønskjer eg at det kan kome i stand eit godt forlik mellom dykk frendane. Eg kjener huglaget deira som får med dykk å gjere i denne saka, og veit at dei vil halde vel alt det de blir samde om.»

Halldor svarar: «Dette vil eg gå med på, såfram brørne mine vil det: å betale så mykje gods for drapet på Bolle som oppnemnde domsmenn avgjer; men eg tek unna all fredløyse og sameleis gödordet mitt og bustaden min, og på same måten bustadene til brørne mine slik at dei fritt kan eige dei etter at saka er slutt. Kvar av oss skal velje ein mann til skiltsdommen.»

Snorre seier: «Dette er eit godt og gjævt bod, og brønne kjem til å gå med på vilkåra så sant dei høyrer noko på mine råd.» Sidan reid Snorre heim og fortalde brønne korleis det hadde gått med ærendet hans, og han la til at han ville ikkje ha meir med saka deira å gjere om dei ikkje gjekk med på dette. Bolle bad han rå for det, — «og eg vil at du, Snorre, skal vere vår domsmann.»

Snorre sende då bod til Halldor om at dei hadde gått med på forliket, og bad han velje ein mann til å fastsetje bota saman med han. Halldor valde Steintor Torlaksson frå Øyr som sin domsmann. Forliksmøtet skulle vere ved Drangar på Skogarstrand fire veker etter sommarnål. Torleik Bollsson reid til Helgafell, og det er ikkje fleire hendingar å fortelje frå denne vinteren.

Då det leid til den tid som var avtalt for møtet, kom Snorre gode og Bollesønene og var femten mann til saman, og Steintor kom til møtet med like mange. Snorre og Steintor gav seg i samtale og vart samde om saka. Deretter kunningjor- de dei bota, men det er ikkje fortalt her kor mykje ho vart sett til. Men det er sagt at godset vart betalt som det skulle og forliket vart halde vel. Bøtene vart utreidde på Torsnes-tinget. Halldor gav Bolle eit godt sverd og Steintor Olavsson gav Torleik eit skjold; det var òg ein gild eignelut. Sidan var tinget slutt og båe partar tykte dei hadde stått seg på denne saka.

72. Etter at Bolle og Torleik hadde vorte forlikte med Olavssønene og Torleik hadde vore ein vinter på Island, kunningjorde Bolle at han ville fære utanlands.

Snorre talde han ifrå og sa: «Vi tykkjer det er ein stor vågnad korleis det skal gå med deg; men stundar du etter å rå over meir enn du no gjer, så skal eg gje deg fast bustad med gard og grunn og syte for at du får folk å rå over og vørtnad i alle måtar. Eg reknar med at det vil bli lett, for dei fleste menn har godhug for deg.»

Bolle svara: «Eg har lenge hatt hug til å kome sør i landa

ein gong; for den mannen tykkjest vite lite som ikkje er kjend vidare enn her på Island.» Og då Snorre såg at Bolle hadde sett seg føre dette, så at det ikkje nytta å telje han frå, baud Snorre han så mykje gods som han ville ha med seg på ferda. Bolle sa ja til å få med seg mykje gods, — «for eg vil ikkje leve på miskunn frå folk anten her eller utanlands.»

Sidan reid Bolle sør til Borgarfjord og til Kvitå og kjøpte halyparten av skipet der av dei mennene som åtte det; brønne åtte då skipet saman. Dermed reid han heim att.

Bolle og Tordis hadde ei dotter som heitte Herdis; denne møya baud Gudrun seg til å fostre. Ho var ein vinter gam- mal då ho fór til Helgafell. Tordis var òg der lange leite, og Gudrun var god og vennleg mot henne.

73. No fór båe brønne til skipet. Bolle hadde med seg ut mykje gods. Dei reidde skipet, og då dei var ferdige, sette dei til havs. Dei fekk sein bør og var lenge ute, men kom til Noreg om hausten nord ved Trondheimen. Kong Olav var aust i landet; han sat i Vika og hadde laga seg til å ha vinter- sete der. Då brønne spurde at kongen ikkje skulle kome nord til Trondheimen den hausten, sa Torleik at han ville segle aust med landet og finne kong Olav.

Bolle svara: «Eg har lite hug på å reke imellom kjøpssta- dene haustdags; det blir berre naud og plage, og eg vil sitje her i byen i vinter. Det er sagt meg at kongen kjem nordover til våren, men om han då ikkje kjem, vil eg ikkje telje frå at vi fer til han.»

Det vart som Bolle ville; dei ruddde skipet og fekk seg hebyrge i byen. Det synte seg snart at Bolle var ein mann som ville fram og gjerne var framom andre menn. Det luk- kast då òg for han, for han var ein gjevnmild mann, og han fekk snart stor vørtnad i Noreg. Bolle heldt ei sveit mann i Trondheimen om vinteren, og han var lett å kjenne når han kom til samanskotskilde, for mennene hans var betre budde med klede og våpen enn byfolket elles. Han skaut òg til åleine for alle sveitungane sine når dei sat i samanskotslag.

På same måten slo han stort på i alle ting og heldt seg som ein stormann. Brørne var no i byen om vinteren.

Denne vinteren sat kong Olav aust i Sarpborg, og det spurdest austfrå at kongen var ikkje ventande nordover. Tidleg om våren budde brørne ut skipet sitt og fór aust med landet. Det gjekk greit med ferda, og dei kom aust til Sarpsborg og fór straks til kong Olav. Kongen fagna vel Torleik, hirdmannen sin, og følgjesmennene hans. Sidan spurde kongen kven han var denne røselege karen som gjekk i følgje med Torleik.

Han svara: «Han er bror min og heiter Bolle.»

«Han er visseleg ein gjæving,» sa kongen. Deretter baud han bae brørne å vere hjå seg. Det tok dei imot med takk, og var der hjå kongen om våren. Kongen synte godvilje mot Torleik som før, men sette likevel Bolle mykje hægref, for kongen tykte at han skilde seg langt ut framom andre menn. Då det leid utpå våren, rødde brørne saman om ferdene sine, og Torleik spurde om Bolle ville fare ut til Island om sommaren, — «eller vil du vere lenger i Noreg?»

Bolle svara: «Eg etlar meg ikkje til noko av dette; sant å seie var det meininga mi då eg fór frå Island at de skulle ikkje trenge å spørje etter meg i grannehuset. No vil eg, frende, at du tek over skipet vårt.»

Torleik tok seg nær av at dei skulle skiljast, — «men du, Bolle, lyt rå i dette som i andre ting.»

Dei tala om det same for kongen òg, og han svara såleis: «Vil ikkje du, Bolle, vere lenger her hjå oss?» sa han. «Eg ville like best at du hadde vorte verande her hjå meg ei tid, så skulle eg gje deg same rang og namn som eg har gjeve Torleik, bror din.»

Då svara Bolle: «Eg skulle ha hatt stor hug, herre, til å binde meg i Dykkar teneste, men først vil eg fare dit eg har tenkt og lenge hatt hug til. Men eg vil gjerne ta imot dette tilbodet om det er så laga at eg kjem att.»

«Du lyt sjølv rå for ferdene dine, Bolle,» seier kongen,

«for de islendingar er oftast einvise. Det vil eg likevel seie til slutt, at eg tykkjer du, Bolle, er den mannen som har mekt seg mest ut blant dei som har kome frå Island i mine dagar.»

Då Bolle hadde fått orlov av kongen, budde han seg til ferda og gjekk om bord på ein kogg som skulle sør til Danmark. Han hadde med seg mykje gods, og nokre av følgjesmennene hans fór med han. Han skildest frå kong Olav i stor vennskap, og kongen gav han gode gåver ved skilnaden. Torleik var att hjå kong Olav, men Bolle fór si ferd til han kom sør til Danmark; der var han om vinteren og fekk mykje heider av mektige menn. Han heldt seg då heller ikkje på nokon måte mindre stormannseg enn då han var i Noreg. Då Bolle hadde vore ein vinter i Danmark, byrjar han ferda si ut i andre land og stoggar ikkje før han kjem til Miklagard. Der var han berre ei stutt tid før han vart oppteken mellom væringane. Vi har ikkje høyrte frå segn om nokon mann frå Norderlanda som hadde gått i teneste hjå Miklagardskongen før Bolle Bolleson. Han vart verande i Miklagard i mange år og vart halden for den djervaste kar når noko røynde på. Jant gjekk han dei fremste nest, og væringane sette Bolle høgt medan han var i Miklagard.

Torkjell Øyolvsson

74. No er å fortelje om Torkjell Øyolvsson at han sat heime i hovdingskapet sin. Gjelle, son hans med Gudrun, voks opp der heime; han vart tidleg ein djerv og vennesa lkar.

Ein gong, er det sagt, fortalde Torkjell Gudrun ein draum han hadde hatt: «Eg drøymde at eg hadde så stort skjegg,» sa han, «at det rakk over heile Breidalfjorden.» Torkjell bad henne leggje ut draumen.

Gudrun spurde: «Kva trur du denne draumen tyder?»

«Det tykkjer eg er lett å sjå; det tyder at makta mi skal nå over heile Breidafjord.»

«Kan hende det er så,» seier Gudrun, «men eg skulle heller tru det tyder at du får duppe skjeget ditt ned i Breidafjorden.»

Same sommaren sette Torkjell fram skipet sitt og budde seg til Noregsferd. Gjelle, son hans, var då tolv vinttar gammal, og han fór med far sin utanlands. Torkjell gjorde kjent at han epla få tak i kyrkjestømmer, og segla til havs så snart han var ferdig. Han hadde ei god overferd, men ikkje særleg snøgg, og kom til Noreg nord i landet.

Då sat kong Olav i Trondheimen. Torkjell fór straks for å finne kongen, og Gjelle, son hans, var med. Dei vart godt mottakne der. Torkjell vart så høgt vord av kongen denne vinteren, at det er sagt av alle at kongen gav han ikkje mindre enn hundre merker brent sølv. Til jul gav kongen Gjelle ei kappe; det var eit staseleg plagg og ein dyrverdig eignelut. Den vinteren let kong Olav byggje ei kyrkje av tre i byen; ho var emna til å bli ei ovstor hovudkyrkje og var vel føre seg gjord i alt. Om våren vart det tømmeret kongen hadde gjeve Torkjell, flytta ned til skipet; tømmeret var både stort og godt, for Torkjell var sjølv med og tok det ut.

Så var det tidleg ein morgon at kongen gjekk ut saman med nokre få mann. Då såg han einkvan oppe i den kyrkja som var under arbeid i byen. Han undra seg mykje over dette, for det var tidlegare på morgonen enn tømmerenene brukte å stå opp. Kongen kjende mannen; det var Torkjell Øyolvsson, som heldt på og tok mål av alle dei største stokkane, både bitar og stavlægje og oppstandarar. Kongen te straks bort til han og sa: «Kva er det no, Torkjell? Gjekk straks bort til han og sa: «Kva er det no, Torkjell? er du meint på å leggje dette målet på det kyrkjestømmeret du flyttar med deg til Island?»

Torkjell svarar: «Sant er det, herre.»

Då sa kong Olav: «Hogg du av to alner på kvart stortre, og endå vil det bli den største kyrkja på Island.»

Torkjell svارا: «Ta tømmeret ditt sjølv om du tykkjer du har gjeve for mykje eller ser saknad i det, men ikkje vil eg hogge noko alnestykke av det. Eg skal nok ha både tiltak og trott til å skaffe meg anna tømmer.»

Då vart kongen reint stillferdig og sa: «Du' er ein gjævmann, Torkjell, men no gjer du deg òg for stor, for visseleg er det ovmtot av ein bondeson å kappast med oss. Men ikkje er det sant at eg misunner deg tømmeret, om du får lukke til å byggje ei kyrkje av det, for ikkje blir ho så stor at alt ovmtotet ditt får rom inne i ho. Men det berst føre meg at folk vil få lite gagn av dette tømmeret, og at det ikkje vil gå så at du får gjort noko mannsverk med det.»

Dermed var det slutt på samrøda; kongen vende seg bort, og det synte på han at han tykte det var ille at Torkjell ikkje ansa på det han hadde sagt. Kongen let likevel ikkje dette kome ut, og Torkjell skildest frå han i stor kjærleik. Dermed steg Torkjell om bord og set til havs.

Dei fekk god bór og var ikkje lenge ute, og kom til lands i Hrutafjorden. Torkjell reid straks frå skipet og heim til Helgafell. Alle vart glade då han kom heim, og Torkjell hadde vunne stor ære i ferda si. Han let setje opp og bu om skipet. Kyrkjestømmeret let han leggje vel opp der det var kome, for han hadde jamt så mykje å gjere at han fekk ikkje flytta det særver om hausten.

Torkjell sit no heime på garden sin om vinteren. Han hadde julegilde på Helgafell, og der var det mykje folk. Han levde som ein stormann heile vinteren, og Gudrun heldt ikkje att, men sa at rikdommen var nytta vel når det var hadde ære av han. Det vart då òg skil på leiken når det var Gudrun som stelte i stand på stormannsvís. Torkjell gav denne vinteren vennene sine mang ein gild eignelut, som han hadde hatt med seg frå Noreg.

75. Etter jul budde Torkjell seg til å fare heimanfrå og nord til Hrutafjorden for å flytte heim tømmeret sitt. Han reid først inn i Dalir og derifrå til Ljånskogar til Torstein,

freunden sin, og fekk seg folk og hestar. Sidan fór han nord til Hrutarfjorden og var der ei tid og førebudde ferda. Han samla til seg hestar frå bygdene kring fjorden, for han ville ikkje gjere fleire vendingar, om han kunne sleppe. Dette gjekk ikkje snøgt. Torkjell streva med dette heilt fram til langfasta, og då fekk han arbeidet i gang. Han køryste tømmeret sørover med meir enn tju hestar og let det ligge på Ljåvyr; derifrå ville han flytte det på eit skip ut til Helgafell. Torstein åtte eit stort farsleskip, og det ville Torkjell låne til ferda heim.

Torkjell var i Ljårskogar i fasta, for det var kjært mellom frendane. Torstein rødde med Torkjell og sa at det ville høve seg godt om dei fór til Hjarðarholt. «Eg vil be om å få kjøpe land av Halldor,» sa han, «for han har lite lausøyre etter at han betalte farsbøter til Bollesonene, og den jorda er slik som eg helst vil ha.» Torkjell gjekk med på det, og dei fór heimanfrå til saman vel tju mann. Dei kom til Hjarðarholt, og Halldor tok vel imot dei og drøste mykje med dei. Det var få mann heime, for Halldor hadde sendt folk nord til Steingrimsfjorden, der det hadde kome ein kval på land, som han åtte i. Beine den sterke var heime, og han var då den einaste som levde att av dei som hadde vore med Olav, far hans.

Halldor hadde sagt til Beine straks han såg Torstein kome ridande med følget sitt: «Eg skjønar godt kva ærend dei frendane har hit; dei vil nok kjøpe jorda mi av meg. Om så er, vil dei be om å få tale med meg, og då tenkjer eg at dei vil setje seg ein på kvar side av meg. Men vil dei gjere urett mot meg, då må ikkje du vere seinare til å ta på Torstein enn eg på Torkjell; du har lenge vore trugen mot oss frendar. Eg har òg sendt bod på folk frå grannegarden, og eg ville gjerne at det høvde så at dei kjem når vi sluttar samtalen.» Og då det leid på dagen, sa Torstein til Halldor at dei skulle alle gå stad og talast ved, — «for vi har eit ærend til deg.» Halldor sa det var råd med det. Torstein sa til følges-

menne sine at dei trong ikkje gå med, men Beine gjekk med likevel, for han tykte det gjekk mykje slik som Halldor hadde gjete. Dei gjekk eit langt stykke bort på bøen. Halldor hadde over seg ei sauma kappe som var halden saman av ei lang festenål, som stikken var den tid. Han sette seg ned på vollen, og dei to frendane på kvar si side av han, så nær at dei mest sat på kappas hans. Beine stod over dei med ei stor øks i handa.

Då sa Torstein: «Det er ærendet mitt hit at eg vil kjøpe land av deg. Eg legg dette fram og talar om det no, for di Torkjell, frenden min, er her. Eg tykte dette skulle høve godt for oss båe, for det er meg sagt at du har for lite lausøyre, men verdfullt land. Eg skal gje deg ein sømmeleg bustad i staden, og så mykje imellom som vi blir samde om.» Halldor var ikkje så uviljug i førsninga, og dei tala fram på om kjøpevilkåra, og då dei såg at han ikkje var uviljug, la Torkjell seg òg mykje frami samtalen og ville få dei samde om kjøpet. Halldor drog seg då helst unna, men dei la seg dess hardare etter det, og det vart til at di meir dei gjekk innpå han, di lenger kom dei frå kvarandre.

Då sa Torkjell: «Ser du ikkje, Torstein frende, kor dette ber av? Han har drege ut denne saka for oss i helle dag, og vi har sete her til spott og spe for han. Dersom du no har hug på landkjøpet, så lyt vi nok gå han nærare.»

Torstein sa då at han ville vite kva han hadde å halde seg til, og bad Halldor ikkje svare bort i skodda lenger, men seie greitt frå om han ville gå med på kjøpet.

Halldor svara: «Eg tenkjer ikkje det trengst å dølge for det lenger, at du lyt nok reise heim att i kveld utan landkjøp.»

Då sa Torstein: «Eg tenkjer heller ikkje det trengst å dryge lenger med å seie fram det vi har tenkt ut, at vi gjev deg eit av to å velje mellom, for vi har så mykje folk at vi trur vi har overtaket på deg. Det eine er at du godviljug går med på dette, og då skal du ha vår vennskap for det; men

det andre synest verre, og det er at du rettar fram handa mot din vilje og sel meg Hjarðarholtslandet med handslag.»

Men då Torstein tok så djervt i, spratt Halldor opp så hardt at festenåla rivna i kappna hans, og sa: «Før skal anna hende enn at eg seier det eg ikkje vil.»

«Kva kan det vere?» spør Torstein.

«Ei boløks skal stå deg i hovudet frå den verste mannen og støyte i koll olsen og urretten din.»

Torkjell svarar: «Dette er ille spådd, og ikkje trur eg det vil gå slik. Men no vil eg seie at du har meir enn nok skuld på deg endå om du, Halldor, slepper frå deg jorda di utan å få noko for ho.»

Då svarar Halldor: «Før skal du gripe om ein tangstykk i Breidafjorden enn eg skal la meg tvinge til å selje jorda mi.» Dermed gjekk Halldor heim. Det dreiv no folk til gards, dei som Halldor hadde sendt bod på.

Torstein var styggeleg vreid og ville gå til åtak på Halldor med ein gong, men Torkjell bad han ikkje gjere det, — «for det er den verste ugjerning å gjere slikt no,» sa han, «men når fasta er slutt, skal eg ikkje rå frå at vi ryk i hopp.»

Halldor meinte han skulle vere budd på å ta imot dei kva tid som helst.

Etter dette reid dei bort og tala mangt saman om ferda. Torstein sa det var visst og sant at dette hadde vore ei skrøpeleg ferd, — «men kvifor var du så redd, Torkjell frende, for å gå på Halldor og selje han til skamme?»

Torkjell svara: «Såg du ikkje Beine, som stod over deg med øksa lyft? Det var reint ugjerande, for han hadde køyrt øksa i hovudet på deg med ein gong om eg hadde sett ut til å vilje gjere noko.» Dei reid no heim til Ljårskogar. Det lid no til den siste veka i fasta.

76. Tidleg om morgonen skjærtorsdag budde Torkjell seg til å fare. Torstein rådde sterkt ifrå, — «for eg tykkjer ikkje vêret er å lite på,» sa han. Torkjell sa at vêret var då så

godt det kunne vere, — «og no skal du ikkje telje meg frå, frende, for eg vil heim før påske.»

Torkjell sette no fram førsteskipet og lasta det, men Torstein bar likeå fort frå, som Torkjell og mennene hans bar til. Då sa Torkjell: «Hald no opp med dette, frende, og heft ikkje ferda vår. Du får ikkje viljen din denne gongen.»

Torstein svara: «Den av oss rår no som får verste skaden sjølv, og denne ferda vil dra mykje etter seg.» Torkjell bad farvel og ønskte vel møt ein annan gong.

Torstein gjekk no heim og var mykje uglad. Han gjekk inn i stova og bad dei leggje under hovudet hans, og det vart gjort. Tenestekvinnna såg då at tårene rann or augo hans og ned på putta. Litt seinare høyrdest brakket av ei hard vindflage i stova. Då sa Torstein: «Der kan vi no høyre gnyet frå banen til Torkjell frende.»

No er å fortelje om ferda til Torkjell og dei som var med han. Dei segla om dagen ut etter Breidafjorden og var ti på skipet. Vêret vart allstøtt kvassare og det vart den verste storm før det gav seg. Skipsfolket var kraftige og djerve karar og segla hardt på. Torkjell hadde med seg sverdet Skovnung; det stod i ein stokk. No segla Torkjell og mennene hans til dei kom ut åt Bjarnarøy — folk såg ferda deira frå bå sider av fjorden — men då dei var komne dit, slo ei vindflage i seglet og kvelvde skipet. Torkjell drukna der og alle dei som var med han. Tømmeret røk vidt ikring om øyane; hjørnestavane rak i land på den øya som sidan har heitt Stavøy. Skovnung var fest til ei av skipsprenge, og det vart funne ved Skovnungssøy.

Gudrun i alderdommen

Men same kvelden som Torkjell og mennene hans hadde drukna om dagen, bar det så til på Helgafell at Gudrun gjekk til kyrkja etter at folk var gått til sengs, og då ho gjekk gjennom kyrkjegardsledet, såg ho ein dauding stod framfor henne; han lutte seg over henne og sa: «Stor tidend, Gudrun.»

Gudrun svara: «Tei still om det då, din arming!» Gudrun gjekk til kyrkja som ho før hadde etla seg til; men då ho kom dit, tyktest ho sjå at Torkjell var komen heim med mennene sine og stod utanfor kyrkja. Ho såg at sjen dreiv av kledda deira. Gudrun tala ikkje med dei, men gjekk inn i kyrkja og var der så lenge ho syntest. Sidan gjekk ho inn i stova, for ho tenkte at Torkjell og mennene hans hadde gått dit. Men då ho kom inn i stova, var det ikkje eit menneske der. Gudrun vart då ille ved over det som hadde hendt.

Langfredag sende Gudrun folk for å røkje etter ferdene til Torkjell og mennene hans, nokre inn på stranda og nokre ut om øyane. Raket var då come vidt utover øyane og til både strendene. Laurdag før påske spurdest tidenda, og ho tyktest stor, for Torkjell hadde vore ein mektig hovding.

Torkjell var førtiåtte år då han drukna, og det var fire vintar før kong Olav den heilage fall. Det gjekk hardt inn på Gudrun at Torkjell fall ifrå, men ho bar det mansleg. Av kyrkjeømmeret vart lite berga. Gjelle var då fforten vintar gammal. Han tok over gardsstyringa saman med mor si og fekk råderett over mennene; det synte seg snart på han at han var vel fallen til å vere hovding.

Gudrun vart ei god kristenkvinne. Ho var den første kvinna på Island som lærte Davidspsalmane. Om nettene var ho lenge i kyrkja og bad. Herdis Bollesdotter var jant med henne om nettene. Gudrun heldt mykje av Herdis.

Det er fortalt at ei natt drøymde Herdis møy at det kom til henne ei kone. Ho var kledd i ei voven kappe og hadde eit

skaut på hovudet, men ikkje var ho godsleg å sjå på. Ho tok til ords: «Sei du til bestemor di at ho hugar meg lite, for ho veltar seg over meg kvar natt og fellar dropar på meg, så heite at eg brenn all igjennom. Eg seier dette til deg av di eg liker deg noko betre, men endå svis det noko underleg over deg òg. Med deg kunne eg nok likevel bli forlitt, om eg ikkje meinte det var meir trong for betring der Gudrun er.»

Deretter vakna Herdis og fortalde Gudrun om draumen. Gudrun tykte det boda godt. Morgonen etter let Gudrun bryte opp nokre fjøler av kyrkjegolvst, der ho brukte å falle på kne, og let dei grave i jorda. Der under fann dei bein; dei var svarte og stygge. Dei fann òg ei klinge-selje og ein stor seidstav. Folk tyktest då vite at dette hadde vore gravstaden til ei volve. Desse beina vart førte langt bort, der folk aldri fór.

77. Då fire vintar var lidne etter at Torkjell Øyolvsson var drukna, kom det eit skip til Øyjaifjorden. Det åtte Bolle Bolleson. Dei fleste av mannskapet var nordmenn. Bolle hadde med ut mykje gods og mange kostelege eigenluter, som han hadde fått av hovdingar. Bolle hadde vorte slik ein staskar då han kom ut att til Island frå denne ferda, at han ville ikkje bere andre klede enn skarlak og silke, og alle våpna hans var pryda med gull. Han vart kalla Bolle den prude.

Han lyste ut for skipsfolket sitt at han etla seg vest i herada sine, og overljet skipet og lasta til mannskapet. Bolle reid frå skipet sjølv tolvte; alle følgesmennene hans var i skarlaks-klede og reid i gylte salar. Dei var alle staselege menn, men Bolle merkte seg likevel ut. Han var kledd i ein silkeklehad som Milkgardskongen hadde gjeve han, og utampå hadde han ei raud skarlakskåpe. Han hadde Fotbit ved beltet; det hadde gullprydd hjalt og handtaket var omvunde med gull. Han hadde gylt hjelm på hovudet, og ved sida eit raudt skjold med ein riddar måla i gull, og i handa heldt han ei

lanse, som seden er i utlanda. Alle stader der dei tok inn på gjesting, gådde ikkje kvinnene noko anna enn å skode på Bolle og all den prakt han og følgjet hans bar på seg. Som den finaste hovmann reid då Bolle vest i heimegrendene heilt til han kom med flokken sin til Helgafell; Gudrun vart storglad då ho såg Bolle, son sin. Bolle gav seg ikkje lenge til der før han reid inn til Sælingsdalsunga og råka Snorre, verfar sin, og Tordis, kona si. Det vart eit gledeleg møte. Snorre baud Bolle å vere der med så mange mann som han ville. Det tok Bolle imot, og han var hjå Snorre om vinteren saman med dei mennene som hadde ride nordafrå med han. Bolle vart namnspurd av denne ferda. Snorre la ikkje mindre vinn på å syne Bolle godvilje og stelle vel for han no, enn han hadde gjort før då han var med han.

78. Då Bolle hadde vore på Island ein vinter, vart Snorre gøde sjuk, men sjukdommen var utan ofse, og Snorre låg lenge. Då sjukdommen tok til å vekse, kalla han til seg frændane sine og andre skyldfolk, og sa så til Bolle: «Det er min vilje at du tek over gardsstyret her og godordet etter min dag; eg unner ikkje deg mindre vördnad enn mine egne søner, og no er ikkje den av sønene mine her i landet, som eg trur vil bli mest til mann av dei, — det er Halldor.» Sidan døyvde Snorre.

Snorre var sekstisju år gammal då han døyvde. Det var ein vinter etter at kong Olav den heilage hadde falle, etter som Are prest den frode har sagt. Snorre vart gravlagd på Tunnga. Bolle og Tordis tok over garden, som Snorre hadde sagt, og sønene til Snorre var vel nøgde med det. Bolle vart ein framtidsfrå dugande og vennessal mann.

Herdis Bollesdotter voks opp på Helgafell og vart ei uvanleg vakker kvinne. Orm, son til Hermund Illugsson, bad om henne, og ho vart gift med han. Son deira var Kodrån, som vart gift med Gudrun Sigmundsdotter, og son til Kodrån var Hermund som vart gift med Ulvheid, dotter til Runolv, son til biskop Kjetil; dei hadde sønene Kjetil, som var abbed

på Helgafell, og Reim, Kodrån og Styrrne. Dotter deira var Torvor, som vart gift med Skjegge Brandsson; frå dei er Skogverjaætta komen.

Ospak heitte son til Bolle og Tordis, og han hadde dottera Gudrun, som vart gift med Torarin Brandsson; deira son var Brand, som bygde prestesetet på Husafell; hans son var Sigvat prest, som budde der lenge.

Gjelle Torkjellsson vart gift med Valgerd, dotter til Torgils Aarsson frå Røykjanes. Gjelle fór utanlands og var hjå kong Magnus den gode og fekk tolv øyrar gull av han, og mykje anna gods. Sønene til Gjelle var Torkjell og Torgils; son til Torgils var Are den frode; son til Are heitte Torgils; hans son var Are den sterke.

Gudrun tok no til å eldast mykje og levde ei tid med slik sorg som nyleg er fortalt. Ho var den første nonne og einsetekvinne på Island, og det er sagt av alle at ho var den gjærvaste av dei kvinnene som var jamborne med henne her i landet.

Det er fortalt ein gong at Bolle kom til Helgafell; Gudrun tykte alltid godt om at han kom og såg om henne. Då sa Bolle lenge hjå mor si, og mangt vart tala mellom dei. Då sa Bolle: «Vil du seie meg det, mor, som eg er mest forviten på å få vite? Kven er den mannen du har elska mest?»

Gudrun svarar: «Torkjell var den mektigaste mannen og den største hovdingen, men ingen var staselegare kar enn Bolle og meir til mann. Tord Ingunnsson var den klokaste av dei og den største lovmannen. Torvald vil eg ikkje nemne.» Då seier Bolle: «Eg skjønar godt det du seier meg om mennene dine og korleis kvar av dei var, men enno er det ikkje sagt noko om kven du elska mest. No treng du ikkje løyne det lenger.»

Gudrun svarar: «Du går hardt innpå meg om dette, son min,» seier ho, «men skal eg seie det til nokon, då vil eg helst velje deg til det.»

Bolle bad henne gjere det.

Då mælte Gudrun: «Han var eg verst, som eg elska mest.»
«Det trur eg,» svarar Bolle, «at no tala du heilt ærlig.»
Og han sa ho hadde gjort vel då ho fortalde han dette som
han stunda etter å få vite.

Gudrun vart ei gammal kone, og det blir sagt at ho miste
synet. Gudrun døydde på Helgafell, og der kviler ho.

Gjelle Torkjellsson budde på Helgafell til alderdommen
sin, og det er mangt fortalt om han som er verdt å minnst.
Han er med i mange soger, endå om han er lite nemnd her.
Han let byggje ei overlæg vørdeleg kyrkje på Helgafell, så
som Arnor jarlaskald vitnar om i den ervedlåpa han dikta om
Gjelle, der han kved klårt om dette. Og då Gjelle tok til å
lute mot alderdommen, budde han seg til å fare frå Island.
Han kom til Noreg, men vart ikkje verande lenge der, før
straks frå landet og gjekk sør til Rom og ville vitje den heila-
ge Peter apostel. Denne ferda tok svært lang tid. Han fór
sidan nordover att og kom til Danmark; der vart han sjuk og
låg svært lenge og fekk all kyrkjeleg teneste. Sidan døydde
han, og han kviler i Roskjelde. Gjelle hadde hart Skovnung
med seg, og sidan fekk ingen tak i sverdet; det hadde vore
teke ut or haugen til Rolv Krake.

Då det spurdest til Island at Gjelle var død, tok Torkjell,
son hans, over farsarven på Helgafell. Men Torgis, den
andre sonen til Gjelle, drukna ung i Breidafjorden saman
med alle som var med han på skipet. Torkjell Gjellsson var
ein uvanleg dugande mann, og hadde ord for å vere overlæg
kunnskaparik.

Her endar saga.

atgeir eit slags spjut.

brunnveithje (i originalen: brunnavaka) reiskap til å slå hol i isen
med; elles namnet på nedste greina på reinshorna.

bryntrull ei slags tveggja øks til å hogge og stikke med.

festargarm bandhund. Her tilnamn: Audun Festargarm.

gjærnsk russisk; jfr. *Gardarrike* Russland. Her tilnamn: Gille den
gjærdske.

gøde (uttale: gåde) hovding; opphavleg også heidensk prest. Hov-
dingdømmet heitte *gødord*, og det kunne avhendast til liks med
annan personleg eigedom.

hundre oflast likt med storthundre, 120.

løysing frigjeven træl.

moir eit slags hovudplagg. Ein kjemner ordet berre frå Soga om
laksdølane, og det må ha vore ein overlæg sjeldsynt prydnad.

mungåt eit slags øl.

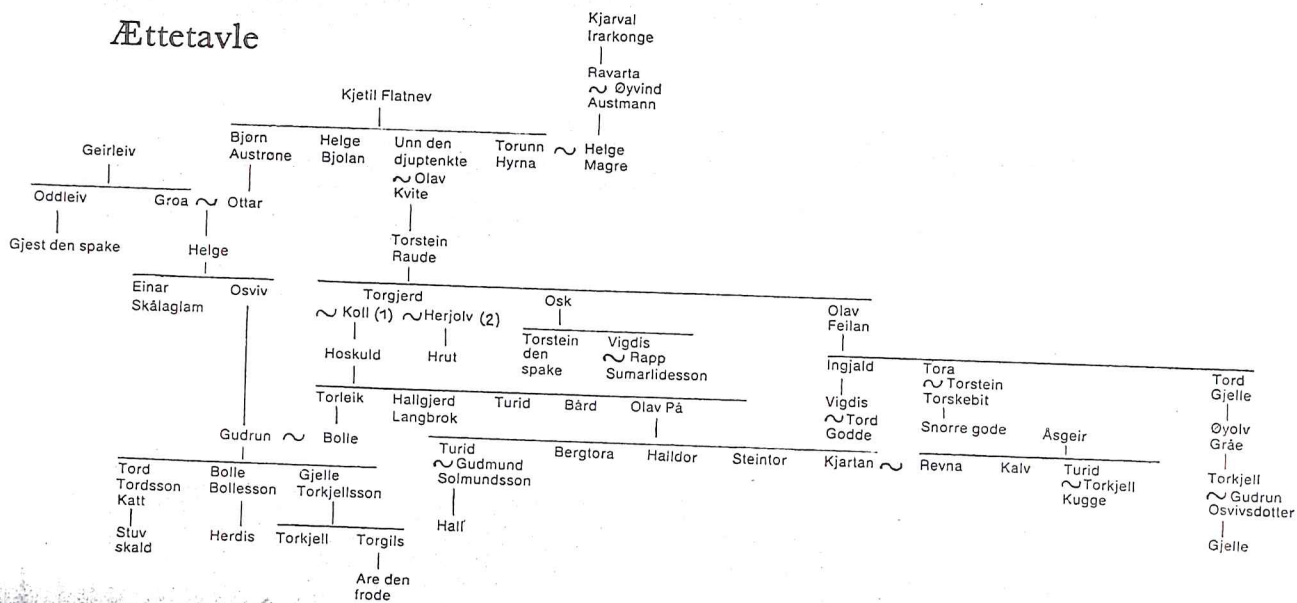
på påfugl. Her tilnamn: Olav På.

skipsbyggje landgangsbru.

skjemma litte stove, bur.

sommarauken «Dei visaste menn her i landet hadde rekna med at
det i to halvår var 364 dagar, det vert 52 veker og 12 måna-
der på 30 netter kvar, omframt 4 dagar. Då merka dei på
denne tid av solgangen at sommaren drog seg attende mot
våren. Men ingen kunne seia dei om det berre var ein dag
meir i to halvår, eller heile veker, som kunne til dette... Då
folk kom til tings, gjorde Torstein det framlegget på lov-
berget at ein skulle auka året med ei veke sjandekvar som-
mar og så prøva kva hjelp det var i det.» (Frå *Islandingboka*
av Are den frode, Den norrøne Litteraturen VI, s. 52.)
tannje tanngåve; i gammal tid var det skikt å gje borna ei gåve
når dei fekk dei første temene.

Ættetavle

Nanneliste

- Agdene ved Trondheimsfjorden 105
 Aldis Ljotsdatter 138
 Allhinget 87, 92, 114
 Alv Øysteinsson (Dala-Alv) 24, 149, 160, 164, 166
 Alvidis (gift med Olav Feilan) 25, 26
 Are Mårsson 24
 Are Torgilsson den frode 21, 194, 195
 Are Torgilsson den sterke 195
 Arnbjørn Steitu-Bjørnsson 53
 Arnor Tordsson Jarlaskald 196
 Asbjørn, sjå Åsbjørn
 Astrid, gift med Bård Hoskuldsson 70
 Atle Uivsson den skjalge 24
 Aud på Hol (gift med Tord Ingunsson) 82, 89-91, 132, 142
 Andgeist Torarinnson 170-172
 Audun Bjørnsson Skokul 103
 Audun Pestargarm 140
 Audun Åsgeirsson 103
 Audun Åsgeirsson Ødikoll 103
 Baktavad i Kvitå 160
 Bardastrand 82, 149, 170
 Barte Gudmundsson 80, 143, 144
 Barm i Sælingsdal 145
 Beine den sterke 67, 188-190
- Bertora Olavsdotter 74, 80
 Berse Veleivsson (Holmgonge-Berse) 30, 74, 75
 Bjarnarfjord på Strandir 28
 Bjarnarhamn, gard på Sæfjellnes 21, 140, 172
 Bjarnarøy i Kransfjorden 191
 Bjarne Skjeggesson 105
 Bjarnøyar i Breidafjorden 37, 38
 Bjørg Øyvindsdatter 24
 Bjørgvin 32
 Bjørn (Rauda-Bjørn) 30, 31
 Bjørn i Bjarnarfjord 28, 29
 Bjørn Grimsson Buna 19, 81
 Bjørn Ketilsson den austrone 19-21, 23, 25, 81
 Blandaos i Hunnavatnssysla 32
 Blåskogshoi 88
 Bollatofter i Sælingsdal 145
 Bolle Bolleson 148, 149, 153, 154, 156, 159, 162, 166, 167, 169, 173, 174, 176-180, 182-185, 193-196
 Bolle Torleiksson 71, 74, 75, 79, 86, 87, 101-108, 110, 111, 113-117, 120-122, 124, 127-131, 133-149, 152, 154-159, 168, 173, 181, 188, 195
 Bordøy ved Hrutafjorden 53, 54, 62, 172
 Borg, gard på Myrar 64, 103, 104, 138, 139

- Borgarfjord(en) 64, 66, 94, 103, 105, 118, 149, 160, 171, 183
 Bork Torsteinsson den digre 26, 46
 Brand Torarinsson 195
 Brand Vermundsson den gjev-
 milde 105
 Breidafjord(en) 20, 23, 31, 35, 37, 38, 47, 49, 68, 70, 76, 80, 102, 130, 144, 150, 152, 170, 176, 185, 186, 190, 191, 196
 breidafjording 165
 Breidasund 50
 Breidda-Skjegge, sjå Skjegge
 Brenna ved Hundadal 100
 Brennøyar ved Gautelvosen 32
 Budardal i Laksárdal 35
 Bø i Borgarfjord 160
 Bård Hoskuldsson 29, 30, 53, 54, 63, 70-72
 Dal, gard under Øyafjella 113
 Dala-Alv, sjå Alv Øysteinsson
 Dalabei 93
 Dala-Koll, sjå Koll Vedrar-
 Grimsson herse
 Dallir, Breidafjordalane 40, 118, 120, 138, 149, 153, 157, 160, 164, 187
 Dalla Torvaldsdatter 103
 Danmark 32, 44, 101, 135, 196
 Djupafjord på Bardastrand 80
 Dogrudarnes ved Kvamsfjorden 23, 27, 43, 101, 177
 Donustad, gard i Laksárdal 142
 Drangar, gard på Skogarstrand 182
 Dravarnes i Laksárdal 67
 Dublin i Irland 60
 Egil Audunsson 103
 Egil Skallagrimsson 64-66, 75, 142
 Eid Skjegegsson 149-152
 Einar Ragnvaldsson (Torv-
 Einar) 22
 Eldgrim på Eldgrimsstad 94-97
 Eldgrimsholt ved Hrutstad 97
 Eldgrimsstad, gard i Grimsdal 94
 Engstrand 112, 117
 Engstrand, gard i Røykjardal søre 167
 Erlend Jonsson Himalde 138
 Erp Meldunsson 24
 Esjuberg på Kjalarnes 21
 Fiskevatna på Tvidøgra 150
 Fjotshlid 105
 fjotslidingar 52
 Fotbit, sverd 77, 79, 135, 136, 146, 153, 166, 193
 Frode den frøke 19
 Færøyane 22, 140
 Gange-Rolv, sjå Rolv Torsson
 Garpedal, gard i Gilisfjord 87
 Gauland 102
 Geirmund Gny 75-80
 Gille den gjerdse 32-34
 gilsbekkingar 24
 Gilisfjord 87
 Gissur Isleivsson biskop 103
 Gissur Teitsson den kvite 112-114
 Gjevlaug Arnbjørnsdatter 53
 Gjevlaug Kjallaksdatter 21
 Gjelle Torkjellsson 177, 183, 186, 192, 195, 196
 Gjest Oddleivsson den spake 82-86, 88, 89, 93, 149, 169, 170
 Glum Geirsson 82, 88
 Gunnukard, vest for Selings-
 dal 82
 Goddastad, gard i Laksárdal 31, 39-41, 43, 44, 64, 67, 68
 gotuskeggar 22
 Greilod (gift med Torfinn jarl) 22
 Grette Ásmundsson den sterke 103
 Grim Helgason 149-152
 Grim Kveidulvsson 64
 Grima (gift med Kotkjell) 88, 92, 97, 98
 Grimsdal i Borgarfjord 94
 Grisartunga, gard på Myrjar 94
 Groa Geirmundsdatter 78, 79
 Groa Kollsdatter 30
 Groa Torsteinsdatter 22
 Grosloppe, sjå Steintor Stein-
 torsson
 Grågåss, lovbok 123
 Gudlaug (systeren til Osviv) 133, 135, 139
 Gudmund 47, 48
 Gudmund Solmundsson 80, 119
 -121, 123, 124, 138, 143
 Gudmund Øyolvsson den mek-
 tige 113
 Gudmundarøyar i Breidafjor-
 den 47
 Gudny Bárdsdatter 70
 Gudrid Torsteinsdatter 30, 47, 48
 Gudrun Gudmundsdatter 80
 Gudrun Ospaksdatter 195
 Gudrun Osrvigdatter 81, 83-85, 87-90, 93, 94, 102, 104, 105, 114-116, 118-120, 122, 124, 125, 127-133, 136, 137, 140, 143, 145-149, 151-157, 166-169, 172-179, 183, 185-187, 192-196
 Gudrun Sigmundsdatter 194
 Gunnar Livsson 26
 Gunnar Tidrandehane 174-176
 Gunnbjørn Erpsson 24
 Gunnhild, dronning 49, 55, 56, 61, 62
 Gunnlaug Illugesson Ornstunge 24
 Gurvåros i Borgarfjord 104
 Hage, gard på Bardastrand 82, 170
 Hall (bror til Ingjald Saudøy-
 gode) 37-40
 Hall Gudmundsson 80, 121-124, 138, 143
 Hall Torsteinsson 112
 Hall Vigø-Slyrsson 70
 Halla Gjestdatter 149
 Hallaslampen, sjå Torgils
 Hallason
 Hallbjørn Kotkjellsson
 Slikjesteinsauge 88, 92, 98, 100
 Halldis Erpsdatter 24
 Halldor Gudmundsson 113
 Halldor Hedinnsson Garpdals-
 gode 87
 Halldor Olavsson 74, 75, 116, 138, 140-147, 181, 182, 188-190
 Halldor Snorresson 194
 Halldor Ármundsson 82, 153, 155, 157, 159, 164, 168, 172
 Hallfred Ottarsson Vandrada-
 skald 105, 110, 111
 Hallgerd Hoskuldsdatter Lang-
 brok 29
 Hallstein gode på Hallsteinsnes 88, 91, 93
 Hallsteinsnes, gard ved Torska-
 fjorden 88
 Hamarange i Selingsdal 145
 Harald Gunnhildsson Gråfell 49, 53, 55, 56, 59, 61, 62, 66, 95

- Harald Sigurdsson Hardråde
138
- Harald Hårfagre 19, 20
- Harðein Helgesson 161, 166,
167
- Harrabol ved Hjarðarholt 80
- Harrastad, gard i Middalur 80
- Harre, okse 80
- Haugsgard i Laksárdal 67
- Haugnes på Skolmannes 92
- Haukadali i Dalir 98
- Haukadalsá 153
- Havragil i Svínadal 133, 134
- Havratindar, gard i Svínadal
134, 141
- Helga på Kropp 149
- Helga Kjallaksdóttir 21
- Helga Olavsdóttir 26
- Helgafell, gard på Snæfellsnes
93, 137, 149, 155, 157, 168-
170, 173-175, 177, 179, 180,
182, 183, 188, 192, 194-196
- Helge Harðeinsson 144, 146,
147, 154, 157-168, 171, 172,
180, 181
- Helge Kjetilsson Bjolan 19-22,
25
- Helge Olavsson 74, 144
- Helge Osvisson 81, 133
- Helge Otarrson 81
- Helge Öyvindsson den magre
19-21, 24
- Herdís Bollesdóttir 183, 192-
194
- Herjolv Öyvindsson 27, 28, 50
- Hermann Illgesson 23, 194
- Hermann Kodránnson 194
- Herstein Torkjellsson 26
- Hild Torarindóttir 47, 48
- Hjalte Skjeggesson 112-114
- Hjálte Tordsson 73
- hjalptending 32
- Hjarðarholt, gard i Laksárdal
68, 69, 74, 75, 77, 79, 80, 85,
100, 105, 114, 116, 119, 120,
123, 124, 127, 128, 139-141,
143-145, 148, 167, 181, 188,
190
- hjarðhyllingar 120, 121, 129, 148
- Hol i Saurbø (Saurhol) 82, 88,
90, 131
- Holmgonge-Berse, sjá Berse
Veleivsson
- Holmgonge-Ljot, sjá Ljot
Torgrimsson
- Hord 22, 23, 25
- Hordabolstad, gard i Dalir 23
- Hordadal i Dalir 23, 25, 149,
159, 162, 167
- Hordaland 32, 75
- Hoskuld Dala-Kollson 23, 27-
37, 44-46, 49-55, 59, 63-73
- Hoskuld Olavsson 74, 144
- Hoskuldastad, gard i Laksárdal
27, 29, 30, 50, 63, 66, 67, 73
hovdamenn 24
- Hovde, gard på Hovdastrand 53
- Hovde, ein klett nord om
Haukadalsá 153
- Hrut Herjolvsson 28, 49-53, 55,
70, 71, 95-99, 101, 102
- Hrutafjord(en) 53, 62, 63, 144,
172, 187, 188
- Hrutstoflet 70
- Hrutustad, gard i Laksárdal 52,
95
- Hunboge Alvsson den stærke
159, 164, 166, 167
- Hundadal i Saurbø 24, 99, 144
- Husafell, gard i Borgarfjord
195
- Husdrápa, kvede 78
- Hákon Adalsteinstofstre 28, 32,
34, 81
- Hákon Sigurdsson jarl 75, 76,
105
- Håkongsgåve, ring 71
- Illuge Hallkjellsson den svart
23
- Ingebjørg Tryggvessdóttir 114,
117, 118
- Ingebjørg Ásbjörnsdóttir 23
- Ingjald Frodesson 19
- Ingjald Olavsson 31
- Ingjald Saudøygøde 37-44
- Ingjaldssand 138
- Ingunn Torolvsdóttir 88, 91, 92
- Ingunnarstad 88
- irar 54, 57-60
- Ireland 36, 55-57, 62, 63
- Island 20, 22, 27, 28, 31, 35, 49,
50, 56, 59, 60, 62, 63, 73, 75,
76, 81, 88, 103-106, 109, 111-
115, 117, 119, 123, 124, 136,
139, 140, 144, 153, 172, 182-
186, 192-196
- Ísleiv Gissursson biskop 103
- Íslendingar 105, 107-110, 113,
118, 185
- Jofrid Gunnarsdóttir 26
- Jon Ulvsson 138
- Jorunn Björnsdóttir 28, 29, 32,
35-37, 51, 52, 68
- Jorunn Kjetilsdóttir Mannvís-
brekka 19
- Jorunn Torbergdóttir 138
- Kadlin Gange-Rolvsdóttir 81
- Kalv Ásgeirsson Óðikoll 103-
105, 111, 112, 117-120, 122,
123, 138
- Kambnes ved Krámsfjorden 23,
50, 52, 71, 93, 96-98
- Katanes (Cathness), Skotland
21, 22
- Katt, sjá Tord Tordsson Kat
- Kirkjubø på Sida 19
- Kjalarnes 21
- Kjalarnes i Breidafjorden 92
- Kjallak den gamle 21
- Kjallak Björnsson 21
- Kjartan Olavsson 74, 75, 86, 87,
102-142, 144, 146
- Kjartan Torhallsson 80
- Kjartan Ásgeirsson 80
- Kjarval Irakonge 19
- Kjetil den fiskne 19
- Kjetil Björnsson Flanev 19-21,
28, 81
- Kjetil Hermannsson 194
- Kjetil Torsteinsson biskop 194
- Kjetil Vær 19
- Knarranes i Dalir 100
- Knut (bror til Aud) 82, 90, 132
- Kodån Hermannsson 195
- Kodån Ormsson 194
- Kolbein Tordsson Frøygode 113
- Kolkiustræum i Breidafjorden
47
- Koll Vedar-Grímsson herse
(Dala-Koll) 22, 23, 25, 27, 29
- Kollafjorden ved Faksafloa 21
- Kongsgåve, sverd 69, 71, 120,
125, 126, 135
- Kotkjell (sudrøying) 88, 91-94,
97, 98, 101, 102
- Kotkjellstoflet 91, 94, 98, 102
- Kristnes, gard i Øyfjard 21
- Kroksfjord, bygd på Barda-
strand 88
- Kropp, gard i Borgarfjord 149
- Krossavik, gard i Våpnarfjord,
Austfjordingen 175
- Kvallfjorden i Faksafloa 21
- Kvám, gard i Dalir 23-27
- Kvámssdal i Saurbø 90
- Kvámssfjord(en) i Breidafjord

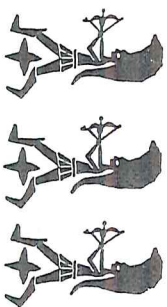
- 23, 78, 84, 85, 137
 Kvamsveringer 44
 Kvitadal, gard i Saurbø 131, 132
 Kvitå i Borgarfjord 118, 149,
 160, 179, 183
 Kåre Hrutsson 97, 98
- Laksdølar 50-52, 66, 121, 134
 Lakså i Laksárdal 23, 35, 37, 41,
 54, 67, 86
 Lakså i Sælingsdal 125
 Laksárdal i Dalir 23, 28, 30, 31,
 37, 46, 67, 94, 98-100, 142,
 163, 167
 Laksåros 35, 40, 76, 78
 Lambadal ved Sælingsdal 90
 Lambastad, gard i Laksárdal 54
 Lambe Torbjørnsson Skrjup 63,
 100, 144, 146, 154, 158, 159,
 163, 166, 167
 Langadal, bygd i Hunnavatns-
 sysla 121
 Langadal, gard på Skogarstrand
 170
 Langavatnsdal på Myrrar 160
 Langbrok, sjå Hallefjerd
 Hoskuldsdøtter
 Laugar, gard i Sælingsdal 81,
 88-91, 102-104, 114-116, 120,
 126-128, 130-132, 134, 136,
 138, 141
 Laugarfokket 90, 93, 94, 128-130
 Leidolvsstad, gard i Laksárdal
 94
- Ljot Torgrimsson (Holmgonge-
 Ljot) 138
 Ljuva (gift med Bjørn bonde) 28
 Ljå, elv i Dalir 86
 Ljåstokgar, gard i Dalir 125,
 139, 145, 187, 188, 190
 Ljåæyr 188
 Lodve Torfinnsson jarl 22
- Lovberget 72, 89
 Løkjarskog, gard i Laksárdal
 153
 Magnus den gode 195
 Medalfellsstrand i Dalir 23
 Meldun jarl 24
 Melkorka Myrkiartansdøtter 32,
 36, 37, 44, 53-55, 59-61, 63,
 100
 Melkorustad, gard i Laksárdal
 37, 53
 Midfjord-Skjegge, sjå Skjegge
 Bjørnsson
 Midfjord i Hunnavatnsling 121
 Midå i Dalir 24
 Mklagard (Konstantinopel) 185
 Mklagardskongen 185, 193
 Mjøsyrnde i Svinadal 133
 Mule på Myrrar 94
 myramenn 64, 68, 139
 Myrkiartan Irarkonge 36, 54, 56,
 59, 61, 63, 65, 66, 74, 167
 Mår Adlesson 24
 Mård Gígja 52
- Nid, elv ved Trondheim 106
 Nidaros 105
 Nidbjørg Bjolansdøtter 81
 niardvikingar 175
 Njål Helgason 149
 Norderlanda 185
 Nordlendinga-fjordungen 121
 nordmenn 193
 Nordmøre 19
 Nordrå i Borgarfjord 160
 Nordrådal i Borgarfjord 105
 Nordsela i Svinadal 134
 Noreg 19, 27, 28, 32, 34, 35, 44,
 55, 59, 61, 62, 79, 101, 105,
 109, 113, 114, 117, 118, 136,
 140, 152, 172, 173, 176, 177,
 183-187, 196
- Odd Onundsson 26
 Odd Torhallason 82, 133
 Odde Yrsson 80
 Odin 109
 Olav den heilage 177, 180, 183-
 186, 192, 194
 Olav Hoskuldsson På 36, 37, 44,
 45, 52-69, 71-78, 80, 81, 85,
 86, 98-102, 104, 105, 115, 116,
 119-121, 123-128, 133, 137-
 144, 154, 158, 159, 180, 181,
 188
 Olav Ingjaldsson Kvitte 19
 Olav Torsteinsson Felian 22, 24
 -27, 31, 36
 Olav Tryggvason 105-107, 111-
 114, 117, 118, 120, 122, 124
 Olav Gudmundsdøtter 80
 Olav Torsteinsdøtter 22
 Orknøyrane 22
 orknøyrjarlane 22
 Orm Erpsson 24
 Orm Hermannsson 194
 Orrostadal nær Kambsnes 51
 Osk, døtter til Torstein Raud 24
 Osk, døtter til Torstein Surt 24,
 30, 31, 47, 48
 Ospak Bollsson 195
 Ospak Osyvsson 81, 131-133,
 135, 138
 Osyv Helgesson 81, 82, 85, 89-
 91, 93, 94, 102, 115, 116, 120,
 121, 124, 125, 129, 131, 133-
 140, 143, 148, 149, 169, 170
 Ottar Bjørnsson 21, 81
- Peter apostel 196
 På, sjå Olav Hoskuldsson På
- Ragnvald Mørjearl 22
 Rapp (sunnlending) 165, 166
 Rapp Sunarildsson (Viga-
 Rapp)
- Rapp) 30, 31, 45, 46, 67, 69,
 165
 Rappsstad, gard i Laksárdal 30,
 45, 46, 49, 67
 Rauda-Bjørn, sjå Bjørn
 Raumsdal (Romsdal) 19
 Raumsdalafylke 19
 Raunfjorden på Snetellnes 21
 Ravarta Kjarvalsdøtter 19
 Rein Hermannsson 195
 Revna Åsgeirdøtter 103, 119,
 122-129, 136, 139
 Rodny Skjegegdøtter 26
 Roisfjelda (Roskilde) 196
 Rolv, træll 70
 Rolv Krake 196
 Rolv Torsson (Gange-Rolv) 81
 Rom (Roma) 196
 Runolv Kjetilsson biskop 194
 Runolv Ulvsson 113
 Rut, sjå Hrut
 Røykjanes på Bardstrand 24,
 195
 Røykjanes i Kjalarnesing 35
 Røykjardal den søre i Borgar-
 fjord 160, 167
 røyknesingar 24
 Røynsnes ved Øyfjafjord 21
 Rånarvollar i Sælingsdal 145
- Sarp, støl i Skorradal 161
 Sarpborg i Noreg 184
 Saudafell, gard i Dalir 24, 31,
 42, 43
 Saudøyar i Breidafjorden 37
 Saurbø, bygd i Breidafjord 74,
 82, 83, 88, 89, 130, 131, 142
 Sidu-Hall, sjå Hall Torsteinsson
 Siglunes ved Øyfjafjorden 21
 Sigvat Brandsson 195
 Sigvat Surtsson 19
 Sigurd Lodvesson jarl 22

- Skallagrim, sjå Grim Kveldulvs-son
- Skjaldarøy i Breidafjorden 92
- Skjegg (Breidd-Skjegg) 105
- Skjegg Björnsson (Midfjord-Skjegg) 23, 26
- Skjegg Brandsson 195
- Skogar, to gardar nær Ljår-skogar 125
- Skogarstrand på Snæfellsnes 155, 182
- skogverjaetta 195
- Skorradal i Borgarfjord 157, 160, 167
- Skorre Helgesson 167
- Skorøy i Breidafjorden 137
- skottar 21
- Skottland 21
- Skovnung, sverd 150, 191, 196
- Skovnungssteinin 151
- Skovnungsey i Breidafjorden 191
- Skrattavarde i Lakárdal 98
- Skrjup, sjå Torbjörn Skrijup
- Skrámlaupsa i Dalir 23
- Skálmarfjord på Bardastrand 88
- Skálmarnes 88, 91, 92
- Smed-Sturla, sjå Sturla Kjartansson
- Snorre Dala-Alvsson 149
- Snorre Tordsson 80
- Snorre Torgrimsson góde 26, 93, 94, 137, 139, 148, 149, 151-155, 157, 163, 169-183, 194
- Snæfellsnes 35
- Sokkolv i Sokkolvsdal 24
- Sokkolvsdal i Middalur 24
- Solveig (gift med Helge Hardbeinsson) 144
- Sopandaskard mellom Langavatsdal og Hordadal 160
- Stad (Stadlandet) 79
- Stakkagil i Sælingsdal 82, 145
- Stavøy i Breidafjorden 191
- Stavå ved Helgafell 21
- Stein Gudmundsson 80
- Stein Torhallason 82, 133, 138
- Steingrim Gudmundsson 80
- Steingrimsfjord på Strandir 28, 188
- Steintor Olavsson 74, 116, 140, 142, 144, 147, 182
- Steintor Steintorsson Groslappe 142
- Steintor Torlaksen 21, 182
- Stigande Kotkjellsson 88, 92, 98-100
- strandamenn 30
- Strandir 28
- Sturla Kjartansson 80
- Sturla Tordsson 80
- Stuv Tordson skald 93
- Styr Torgrimsson (Viga-Styr) 21
- Styrme Hermannsson 195
- Suderyane (Hebridane) 30, 88
- Sunnaride, far til Viga-Rapp 30
- Sunnaride Rappsson 30, 46
- sunnlending 165
- Sunnmøre 19
- Surt Torsteinsson 19
- Svein Dala-Alvsson 159, 164, 166
- Sverdiskjelda i Dalir 126
- Sverting Runolvsson 19, 113
- Svignaskard, gard i Borgarfjord 30
- Svinadal, bygd i Dalir 131-134
- Sælingsdal, bygd i Dalir 81, 83, 88, 90, 125, 131, 132, 144, 145, 170
- Sælingsdalsheid mellom Sælingsdal og Saurbø 90, 131
- Sælingsdalslag, tett ved Laugar 102
- Sælingsdaktunga, gard i Sælingsdal 81, 82, 126, 129, 130, 136, 137, 140, 142, 146, 148, 149, 151, 176-180, 194
- Sælingsdalså i Dalir 81
- Tangbrand 112, 113
- Tidrande Geitesson 175
- Tingvellir 171
- Tjaldanes, gard i Saurbø 92
- Tjaldnes, Låge 81
- Tjodolv Låge 81
- Tor 109
- Tora Olavsdatter 26
- Torarin (gift med Ost Torsteinsdatter) 31, 47, 48
- Torarin Brandsson 195
- Torarin Bårdson 70
- Torarin frá Langadal 170
- Torarin Oleivsson Ragebror 26
- Torarin Tordsson Følsenne 26
- Torarin Torsson 82, 126, 129-131, 134-136
- Torbjerg Olavsdatter Digre 74, 80
- Torbjerg Skjeggdatter 23
- Torbjerg Arnoldsdatter 52
- Torbjörn Skrijup 31, 53, 54, 63, 100, 167
- Tord Gilsson 80
- Tord Geitsson den låge 86, 170
- Tord Godde 31, 37, 39-45, 50, 52, 67
- Tord i Hundadal 99
- Tord Ingunnsson 82, 87-93, 195
- Tord Olavsson Gjelle 26, 31, 44, 45, 51, 52, 103
- Tord Ossursson Frøysgode 113
- Tord Tordsson Katt 93, 159, 163, 167
- Tord Torvaldsson 80
- Tordis Olavsdatter 26
- Tordis Snorredatter 178, 179, 183, 194, 195
- Tordis Tjodolvsdatter 81
- Tore harse (Øksna-Tore) 81
- Tore Sæling 82
- Torfinn Einarsson jarl 22
- Torfinn Sigurdsson jarl 22
- Torfinna Vermundsdatter 80
- Torgils (ein ulæg mann) 166, 167
- Torgils Areson på Røykjanes 195
- Torgils Areson prest 195
- Torgils Gjellsson 195, 196
- Torgils Hallason 149, 152, 153, 155-162, 164-173, 181
- Torgjerd Dala-Alvsdatter 24
- Torgjerd Egilsdatter 64-67, 74, 75, 77, 78, 126, 128, 140-142, 144, 145, 147
- Torgjerd Torsteinsdatter 23, 27, 28, 50
- Torgrim Audunsson Hærkoll 103
- Torgrim Kjallaksson 21
- Torgrim Torsteinsson 26, 46
- Torhall Oddesson gode 80
- Torhall Skjeggsson 105
- Torhalla den radmæle 82, 131-133, 135, 137, 138
- Torhild Torsteinsdatter 24
- Torkjell Björnsson Trevil 30, 47-49, 67
- Torkjell Blund-Kjetilsson 26
- Torkjell Geitesson 175
- Torkjell Gjelle 195, 196
- Torkjell på Havratindar 134, 141
- Torkjell Kvelp 82, 90, 132-134
- Torkjell Skalle 100
- Torkjell Kugge Tordsson 26, 103, 142

- Torkjell Øyolvsson 149-153,
155, 169, 172-179, 185-193,
195
- Torlak Vestarsson 21
- Torlaug Tordsdatter 53
- Torleik Bollsson 140, 148, 149,
153, 156, 157, 159, 163, 165,
167-169, 173, 174, 177, 179-
185
- Torleik Hoskuldsson 29, 53, 70-
74, 93-99, 101, 102
- Torodd Tungu-Oddsson 26
- Torolv Blodruskalle 21
- Torolv frá Breidafjord 38-44
- Torolv Mostrarskjegg 26
- Torolv Osarvissón 81, 125, 126,
128, 133-136, 140
- Torolv Raudnef 31, 41, 42
- Torolv Skallagrimsson 75
- Torråd Osarvissón 81, 133
- Torskafjord på Bardastrand 88
- Torsnes på Snaefellnes 30, 46
- Tornesting 138, 139, 182
- Torstein Egilsson 26, 66, 103,
104, 138, 139
- Torstein Hallsteinnsson Surt den
spake 24, 30, 31, 46, 47
- Torstein Kuggesson,
sjå Torstein Torkjellsson
- Torstein Olavsson Rand 21-24,
28
- Torstein Svarte 144, 146, 154,
157-159, 163, 166, 171
- Torstein Torkjellsson 80, 103,
139, 149, 187-191
- Torstein Torolvsson Torskébit
26
- Torstein Asbjørnsson 19
- Torunn Gunnarsdatter 26
- Torunn Kjetilsdatter Hyrna
19-21
- Torunn Oddleivsdatter 82
- Torv-Einar, sjå Einar Ragn-
valdsson
- Torvald Halldorsson Garpdals-
gode 87, 88, 195
- Torvald Kjaransson 80
- Torvald Snorresson 80
- Torvald Ásgeirsson Óðikoll 103
- Torvor Hermannsdatter 195
- Trevil, sjå Torkjell Björnsson
- Trollaskeid på Hruttsstad 52
- Trondheimen i Noreg 105, 107,
183, 186
- trønderar 107
- Tunga, sjå Sælingsdalstunga
- Tunga, gard i Hordadal 149,
153, 157, 159, 169, 174
- Tunga, gard i Saunbe 74
- Tungu-Odd, sjå Odd Onundsson
- Tunguá i Middalur 24
- Turid Hoskuldsdatter 29
- Turid Olavsdatter 67, 77-80,
119, 120, 122
- Turid Øyvindsdatter 21
- Turid Ásgeirsdatter 103, 142
- Tvidægra, hei mellom Myrasysla
og Hnauvatnssysla 150
- Tvátta, gard i Alptafjord 112
- Tytkvaskef, gard i Dalir 82, 86,
100, 153, 155
- Ulv Hognesson den skjálge 24
- Ulv Ospaksson 138
- Ulv Uggesson 77
- Ulvheld Rannolvsdatter 194
- Ulvheld Øyolvsdatter 103
- Unn Kjetilsdatter den djup-
tenkte 19, 20, 22-26
- Unn Mårdsdatter 52
- Under, gard på Skálmannes 88
- Vadil, hamn på Bardastrand 75,
149
- Valgerd Torgilsdatter 195
- Vandråd Osarvissón 81, 133
- Vatnsdal, bygd i Hnauvatnsting
121
- Vatnsfjord, gard i Isafjord 80
- Vatnfjordinge-ætta 80, 172
- Vatnshorn, gard i Skorradal 160
- Vatnsnes, bygd i Hnauvatnsting
121
- Valciv Torgeisson Gamle 30
- Vermund Torgrimsson 21, 80, 105
- Vestar Torolvsson 21
- Vesterlanda 61
- Vestfjordane 28, 87
- vestfjordingar 163
- Vestmannaeyrar 114
- Vididal i Hnauvatnsting 80, 103,
121, 138
- vididalar 138, 139, 143
- Viga-Rapp, sjå Rapp Sumar-
Hidesson
- Viga-Styr, sjå Styr Torgrimsson
- Vigdís Hallsteinsdatter 30, 46
- Vigdís Ingvaldsdatter 31, 37,
39-45, 52
- Vigdís Torsteinsdatter 24
- Vika, Noreg 32, 34, 81, 152, 183
- Vikarskeid vest for Olfus 22
- Vivil, træl 24
- Vividsdal ved Hordadal 24
- væringar 185
- Yngvild Kjetilsdatter 19
- Ødikoll, sjå Ásgeir Audunsson
Ødikoll
- Øksnagrav i Sælingsdal 145
- Øksna-Tore, sjå Tore herse
- Øksnaøy i Breidafjorden 78
- Ørn, styremann 53-57, 62
- Ørnolv Árnóðsson 82, 153, 155,
157, 159, 164, 168
- Ørnolvsdal i Borgarfjord 23
- øyfjordingar 21, 25
- Øyfajfell i Serfjordingen 113
- Øyfajford(en) i Nordfjordingen
21, 24, 193
- Øyjarvad i Nordrâ 160
- Øyolv (ein freldaus mann) 166,
167
- Øyolv Egilsson 103
- Øyolv Gudmundsson den halte
103
- Øyolv Tordsson Gråe 26
- Øyrv, gard på Snaefellnes 21, 182
- Øyrvar ved Nidaros 107
- Øyrvygger 148
- Øystein Erlendsson erkebiskop
138
- Øyvind Björnsson Austmann 19
- Alptafjorden i Austfjordingen
112
- Ån den kvite 67, 125, 126
- Ån Svarte (Rismage) 67, 130,
132, 134, 135, 137, 144-146
- Árnóð Torgrimsson 82, 86, 153,
164, 166
- Ås, gard i Borgarfjord 149, 150
- Ásbjarnarnes, gard i Vididal 80,
121, 123
- Ásbjarnarstad i Ørnolvsdal 23
- Ásbjörn Hordason den rike 23
- Ásbjörn Kjetilsson 19
- Ásgraut, træl 31, 41-44
- Ásgeir Audunsson 103
- Ásgeir Audunsson Óðikoll 103,
119, 122, 123, 128, 138
- Ásgeir Erpsson 24
- Ásgeir Kjaransson 129, 139
- Ásgeir Knottsson 80
- Ásgeirså, gard i Vididal 103
- Ásmund Torgrimsson Herrlang
103

Orion-bøkene

Stjerner blant billigbøker

Spør etter fullstendig katalog!

Augustin

CONFESSIONES

Omsett av sokneprest Asmund Farestveit. Innleiing og merknader av professor Einar Molland. Boka vart skriven omkring år 400 og står framleis som den mest vidgjefne av alle sjølvbiografiar i verdsliteraturen.

259 sider. Kr 11,30, innb. kr 21,60.

James Baldwin

BLUES FOR MISTER CHARLIE

Dette skodespelet byggjer på blodige, beinharde facts, men sjeldan eller aldri har ein diktar nådd lenger inn til mergen i det amerikanske raseproblemet. I serien *Orion Dramatikke*.

102 sider. Kr 12,30.

Geoffrey Barraclough

INNFØRING I VÅR TIDS HISTORIE

Ei utgreiing om grunndragane i verdspolitikken frå omkring 1890 til i dag — ikkje ei ny samling fakta, men eit nytt syn på fakta. I serien *Orion Utisyn*.

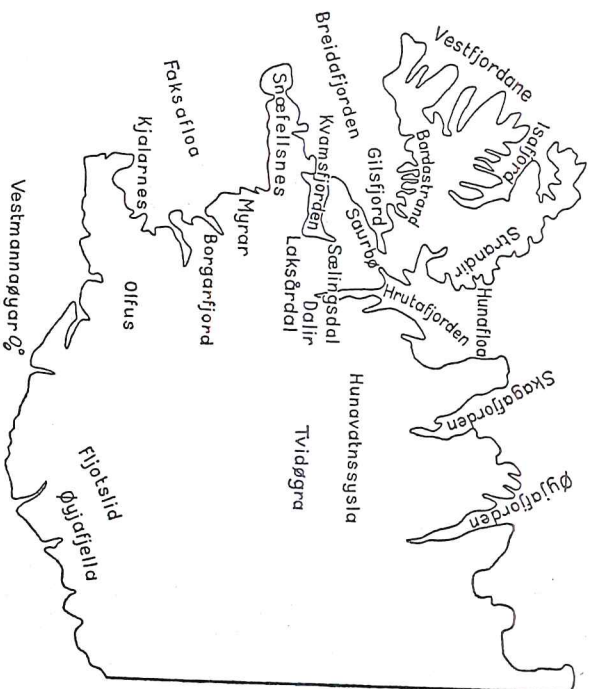
216 sider. Kr 11,30.

Anne Bergsgård

NORSK HISTORIE 1814—1880

Bergsgårds populære Noregs-historie «Frå 17. mai til 9. april» kjem i billigutgåve i to band. Dette er første bandet, revidert av universitetsektor Dagfinn Mannsåker og professor Magne Skodvin.

265 sider. Kr 11,30, innb. kr 21,60.

Harold Blakemore
LATIN-AMERIKA

Ny bok om det spennande revolusjonskontinentet som no er inne i ei rivande utvikling. Med forord av Johan Galtung. I serien *Vår verd i dag*.
116 sider. Kr 8,80.

Paul Claudel
BODSKAPET TIL MARIA

Dette mektige poetiske dramaet er første boka som kjem på norsk av den store franske dikteren. Boka er omsett av Halldis Moren Vesaas. I serien *Orion Dramatisk*.
117 sider. Kr 15,00.

René Dumont
AFRIKAS DÆRLEGE START

Denne boka slår alarm: Utviklinga i det nye Afrika gir grunn til pessimisme, og noko må gjerast før det er for seint. Problemet gjeld i røynda heile «den tredje verda». I serien *Orion Utsyn*.
182 sider. Kr 12,00.

EI BOK OM FARGANE

Artiklar av Odd Brochmann, Torgar Holtsmark, Ove Arbo Hæg, Halvor Landsverk, Eya Nordland, Leif Einar Plaher, Sigmund Skard og Leif Østby.
91 sider. Kr 10,60.

Cyprian Ekwensi
JAGUAR-NANA

Ho var oppkalla etter ein velforma bil, og ho rasa gjennom nattelev og politiske intrigar i Lagos. — Ny roman frå Nigeria, i serien *Orion Ex*.
226 sider. Kr 12,30.

Carlos Fuentes
AURA

Ei vakker og skremmeleg kjærleikssoge, der fantasi og røyndom blir blanda saman i ei merkeleg identitetsproblem. Forfattaren er ein av dei aller fremste blant spansk-skrivande diktarar i dag. *Orion Ex*.
71 sider. Kr 10,00.

Mahatma Gandhi
VI ER ALLE BRØR

Med forord av biskop Kristian Schjelderup. Interesse for den merkelege indiske folkeføraren og filosofen Mahatma Gandhi er framleis like sterk som da han levde. Dette utvalet av skriftene hans er utgitt på norsk i samarbeid med UNESCO.
229 sider. Kr 10,80.

GRESKE TRAGEDIAR

Ved Eirik Vandvik
Seks drama av Aiskylos og Sofokles: «Persarane», «Kong Oidipus», «Antigone», trilogien «Orestea». — «Eirik Vandviks omsetjingar er — så langt eg kan døme om dei — fullborne meisterverk.» (Ragnvald Skrede i *Dagbladet*).
260 sider. Kr 11,30, innb. kr 21,60.

Homer
ILIADEN

Til norsk ved Eirik Vandvik. «Det er ikke noen oversettelse i vanlig avbleket betydning. Det er blitt en gjendiktning av Homer, og jeg vil uten betenkning si — den langt beste som foreligger på norsk.» (Tegil A. Wyller i 1. mai.)
417 sider. Kr 11,30, innb. kr 21,60.

Ping-chie Kuo
KINA

Forfattaren er sjølv kinesar, no professor i USA. Han gir eit utsyn over Kinas historie gjennom fire tusen år og forklarar korleis det kommunistiske Kina no stigg fram som den tredje stormakt i verda. I serien *Vår verd i dag*.
102 sider. Kr 8,80.

Bernard Lewis
DEN ARABISKE VERDA OG VESTEN

Ein engelsk historikar, framstående ekspert på Midtøstlanda, gir her ei innføring i aktuelle problem i den arabiske verda. Emnet er i vidaste mening kulturmøtet mellom Vesten og Orienten. I serien *Orion Utsyn*.
154 sider. Kr 10,60.

Willy Ley

SPRANGET UT I ROMMET

Med forord av sivilingeniør Erik Tandberg. «Når det først skal gis ut en bok i lommeformat om et så vidt felt som satellitter, raketter og det ytre rom, kan man vanskelig velge en mer kapabel forfatter enn Willy Ley.» (Erik Tandberg.)
119 sider. Kr 7,65.

Louis E. Lomax

NEGERREVOLTEN

Dei amerikanske negrane i strid for borgarrettar — historia om ein av dei mest problematiske konflikane i vår tid, sett og skildra av ein deltakar. Omsett og ajourført av Gustav Moberg. I serien *Orion Utryn*.
232 sider. Kr 11,30.

Tom Mboya

MITT FRIE AFRIKA

Sjølvbibliografi og politikk. Mboya er ein av leiarane i den afrikanske friomsstriden, og her fortel han om sin eigen innsats og om utviklinga av panafrikanismen og «den afrikanske personlegdomen». Omsett og med innleiing av Jarle Simensen.
215 sider. Kr 11,30.

Olav Midthun

A. O. VINJE

Andre, auka utgåva av folkebolka om «Dødens» liv og diktning. Illustrert med Vinje-portrett og Vinje-minne.
133 sider + 8 sider illustr. Kr 10,60.

Wright Miller

SOVJET

I serien *Vår verd i dag*. Russland, det gamle og det nye, sett av ein internasjonalt kjend ekspert. Boka fortel særleg utførelg om tida etter revolusjonen, og framstillinga er ajourført av den norske Sovjeteksperten Jahn Otto Johansen.
115 sider. Kr 8,80.

V. S. Naipaul

CALYPSO

Roman frå Trinidad. I serien *Orion Ex*. «Ein fargerik calypso som i brå faste portretter menneske som kjem nær inn på oss. Det er ei usyrefull morosom bok.» (Einar Førde i Arbeiderbladet.)
174 sider. Kr 10,60.

NYNORSK LYRIKK FRÅ IVAR AASEN TIL TOR JONSSON

Denne antologien gir eit sterkt inntrykk av breidda i nynorsk lyrikk, men først og fremst er dei verkeleg ruvande diktarane representerte med gode utval. Ei rekke reproduksjonar av norsk kunst pryder boka. 3. opplaget.
209 sider. Kr 10,10.

Roland Oliver

DET GAMLE AFRIKA

Afrikansk historie før kolontida. I dene boka er samla fjorten artiklar av framstående engelske historikarar som fortel om gamle afrikanske kulturrike. Innleiing av cand. philol. Jarle Simensen om kjeldene for afrikansk historie. I serien *Orion Utryn*.
114 sider. Illustrert med 13 kartbiletser. Kr 8,80.

Dorothy Pickler

FRANKRIKE

De Gaulles Frankrike har vorte eit «enfant terrible» i europeisk politikk. Kva er bakgrunnen for dagens situasjon i dette landet? Det fortel denne boka i serien *Vår verd i dag* — og mykje meir om Frankrike i går og i dag.
117 sider. Kr 8,00.

RUSSISK TØYVER

Essays av Ilya Ehrenburg, Boris Pasternak, Andrei Vosnesenski, Bella Akhmadulina, Jevgenij Jertusjenko, Pavel Antokolski og Robert Rosjdestvenskij. Utval og innleiing ved Martin Nag.
97 sider. Kr 12,00.

William Shakespeare

MACBETH

Omsett av Harvrig Kiran. «Den beste Shakespeare-tekst som foreligger på norsk, ja på noe nordisk språk.» (Professor Edvard Beyer.) I serien *Orion Dramatikk*.
150 sider. Kr 13,20.

Per Svinle

VOSSA-STUBBAR

Maken til «skronebøk» finst ikkje i norsk litteratur — her er alle dei udøyelege vossastubbane samla, med ei interessant innleiing av dr. philos. Bjarte Birkeland og herlege teikningar av Henry Imstland. 104 sider. Kr 12,00.

STÅPLASS PÅ JORDA?

Ved Larry K. Y. Ng og Smart Mudd

Ti artiklar om overfolkningsproblemet. Forfattarane er framstående vitenskapsmenn, m.a. Julian Huxley og Arnold Toynbee, og problemet blir drøfta frå ulike synspunkt og i vide perspektiv. Boka viser at overfolkningsproblemet i røynda skaper ei krise for heile menneskerta. I serien *Orion Utsyn*. 149 sider. Kr 12,00.

Amor Tutuola

PALMEVINDRIKKAREN

Ein klassiskar i det nye Afrikas litteratur, ein fantastisk odysse — visjonsdiktning med røter djupt i det gamle Afrikas folketradisjonar. I serien *Orion Ex*. 123 sider. Kr 10,00.

Victor Yinde

VIETNAM — DEN SKITNE KRIGEN

«Kanskje det mest verdifulle bidrag til den relativt omfattende Vietnamlitteratur vi etterhånden har fått også på norsk.» (Freddrik Schjander i VG.) I serien *Orion Utsyn*. 177 sider. Kr 10,60.

A. O. Vinje

FJØLSTAVEN MIN

og andre ferdselsbiddingar

Èit nytt utval av dikt og prosa frå Dølen, Skilling-Magazin, Illustreret Nyhedsblad og andre kjelder. Her får vi Vinjes skrivekunst i opphavleg form, slik samtida las han — ikkje «normalisert». Utval, etterord og merknader ved professor Olav Middtun. 184 sider. Kr 13,00.